

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2015

Marta Kratochvílová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

**Život vietnamské komunity v ČR
(kultura, rodina, vzdělávání)**

**Life of the Vietnamese community in the Czech Republic
(culture, family, education)**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
PhDr. Ľubica Obuchová

Autor:
Marta Kratochvílová

Praha 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a v seznamu použité literatury jsem uvedla veškerou literaturu i další zdroje, z nichž jsem při zpracování práce čerpala. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. dubna 2015

Marta Kratochvílová

Anotace

Bakalářská práce pojednává o vietnamské menšině žijící v České republice a podrobně se zaměřuje na oblasti jejího rodinného a kulturního života, vzdělávání a integraci do české společnosti. Zjišťuje, jak to vypadá v nynější vietnamské rodině a v jaké míře dodržují Vietnamci v ČR své tradice a kulturní zvyky. Práce se snaží tyto zvyky a tradice přiblížit, hlouběji čtenáře seznámit s vietnamskou minoritou a pomoci k jejímu lepšímu porozumění. Cílem výzkumu je pak získání bližších informací a konkrétních příkladů pro jednotlivá témata práce od Vietnamců, kteří v České republice už nějakou dobu žijí.

Annotation

The bachelor thesis deals with Vietnamese minority living in the Czech Republic and focuses in detail on areas of their family and cultural life, education and integration into Czech society. It focuses on nowadays Vietnamese family and on the extent to which Vietnamese inhabitants in the Czech republic comply with their traditions and cultural habits.

The thesis makes an attempt to familiarize the reader with these traditions and habits, introduce the Vietnamese minority and help to understand the Vietnamese minority. The goal of the research is to obtain the information and examples from the Vietnamese people living in the Czech republic for some time that help us in specific topics of our work.

Klíčová slova

Vietnamci, Česká republika, kultura, tradice, rodina, integrace, menšina, komunita, migrace, imigrace, emigrace

Keywords

Vietnamese, Czech Republic, culture, tradition, family, integration, minority, community, migration, immigration, emigration

Obsah

Úvod	6
Teoretická část	9
1 Vietnamská komunita v ČR	9
1.1 Složení vietnamské komunity na základě délky pobytu a doby příchodu	12
1.2 Status národnostní menšiny	14
1.3 Možnost českého státního občanství	15
1.4 Nonverbální zvláštnosti Vietnamců	15
1.5 Vietnamština	17
1.5.1 Aspekty, které ovlivňují studium češtiny	18
2 Kultura	20
2.1 Výroční svátky	20
2.1.1 Lunární Nový rok	20
2.1.2 Vietnamský dětský den	23
2.1.3 Vietnamské „dušičky“	24
2.2 Nová tradice	25
2.3 Tradiční stolování	27
3 Rodina	29
3.1 Uctívání předků	30
3.2 Vietnamská svatba	31
3.3 Vietnamská jména	32
3.4 Vzdělávání	34
Praktická část	37
4 Úvod	37
5 Rozhovory s Vietnamci žijícími v ČR	39
5.1 Respondent č. 1	39
5.2 Respondent č. 2	46
5.3 Respondent č. 3	53
5.4 Respondent č. 4	59
5.5 Respondent č. 5	65
5.6 Respondent č. 6	72
6 Shrnutí výzkumu	78
Závěr	82
Seznam literatury	84
Seznam příloh	88
Summary	91

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Život vietnamské komunity v ČR (kultura, rodina, vzdělávání), protože se o vietnamskou kulturu zajímám již dlouhodobě, s Vietnamci žijícími v ČR jsem často v kontaktu a s naším občanským sdružením AsianStyle se mnohdy podílíme na pořádání akcí na podporu vietnamské kultury v Čechách a akcích pořádaných vietnamskou menšinou. Časté setkávání s Vietnamci pro mne bylo pro výběr bakalářské práce tedy velkou inspirací. Zjistit o vietnamské komunitě další informace pro mne bylo velmi přínosné, neboť mi to pomohlo poznat vietnamský národ a jejich kulturu zase o něco lépe. Vietnamskou minoritu jsem si vybrala také proto, že patří k velmi zajímavým a svou kulturou, rodinným životem či pohledem na vzdělávání je velmi odlišná od majoritní společnosti.

Cílem této práce bylo získat co nejvíce informací o vietnamském etniku žijícím v České republice, o způsobu jeho kulturního, rodinného, studentského i pracovního života a hlubší porozumění tohoto národa a snaha o jeho pochopení. Pro mne, jako pro sociálního pedagoga, jsou informace zjištěné při teoretickém i praktickém bádání užitečné v tom, že budu umět lépe pracovat s jedinci odlišného sociokulturního prostředí, lépe porozumím jejich kultuře a jejich chování.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část se dělí na několik kapitol. V úvodní kapitole podávám obecné informace o vietnamské komunitě žijící v České republice, kde se na úvod zmiňuji o počtu Vietnamců na území České republiky a o oblastech Vietnamu, ze kterých k nám Vietnamci převážně přicházejí. Také zde uvádím informace o základních skupinách vietnamských migrantů na našem území a výrazných rysech vietnamské komunity žijící v Čechách, jakými jsou izolovanost a uzavřenost, a jejich důvody. V další podkapitole se zabývám složením vietnamské komunity na základě délky pobytu a doby příchodu na české území. Za nezbytné považuji zmínit také uznání Vietnamců jako národnostní menšiny na území ČR a platnost nového zákona o získávání českého státního občanství, kterého mnoho Vietnamců využilo. Obě tato témata patří k velmi aktuálním. Pro pochopení různých kulturních prvků a odlišností jsem uznala za vhodné seznámit čtenáře s neverbálními zvláštnostmi, kterými se od nás Vietnamci liší a s vietnamským jazykem a jeho aspekty ovlivňujícími češtinu.

Dále v samostatné kapitole píšou o kulturním životě Vietnamců, o oslavách, svátcích a tradicích, které zde dodržují a také o „nové tradici“, pod kterou jsem zahrнула vietnamské kul-

turní akce, které pořádají nebo kterých se účastní. Na závěr kapitoly seznamuji čtenáře s vietnamským tradičním stolováním, které převážná většina z nich stále dodržuje i na našem území.

Velkým tématem je vietnamská rodina, která se velmi liší od české. Zde hovořím o ovlivňování rodinných hodnot konfucianismem, jež stále zasahuje i do výchovy dětí Vietnamců žijících v ČR. Důležitá je i zmínka o uctívání předků, které je nezbytnou součástí vietnamského rodinného života. Do kapitoly zabývající se rodinou jsem zahrнула také podkapitolu, která čtenáře seznamuje s vietnamskou svatbou, jež se od české v některých aspektech liší. Za významnou podkapitolu považuji seznámení s vietnamskými jmény a jejich strukturou.

V poslední kapitole se zabývám přístupem ke vzdělávání vietnamských dětí na našich školách, na které jejich vietnamští rodiče kladou mnohdy mnohem vyšší požadavky, než rodiče čeští, a jejich integraci do českého vzdělávacího systému.

Pro získání informací o životě vietnamské menšiny žijící v České republice jsem v praktické části provedla kvalitativní šetření. Pro výzkum jsem zvolila techniku polostrukturovaného rozhovoru s předem danými tématy, kterými se zabývám v teoretické části.

I když má vietnamština jako tónový jazyk řadu diakritických znamének k označení tónů, rozhodla jsem se ve své práci použít český přepis vietnamských slov, tedy psát je bez této diakritiky, jelikož to pro mou práci není relevantní.

Hlavními zdroji pro tuto práci bylo studium a analýza odborné literatury a internetových zdrojů zabývajících se vietnamskou menšinou a obecně asijskými menšinami na našem území, ve které jsem našla mnoho užitečných informací. Zdroje zabývající se Vietnamci a jejich životem na českém území jsou dobře dostupné a je jich k dispozici dostatek, což přispělo ke snadnějšímu zpracování celé práce. Ovšem uvítala bych více literatury, která by se zabývala vietnamskou menšinou na našem území samostatně a podrobněji, neboť značná část publikací se vždy zabývá několika národnostními menšinami žijícími na českém území současně a Vietnamcům je pak věnována jen část knihy. Také nelze nechat bez povšimnutí, že mnoho publikací čerpá neustále ze stejných autorů, kteří se tématem zabývají podrobněji. Bohužel v České republice zcela chybí literatura, která by se věnovala metodám práce s vietnamskými přistěhovalci v českém prostředí. Jedním z nejvíce přínosných zdrojů pro mne byla výzkumná zpráva několika autorů s názvem Vnitřní diferenciacie Vietnamců. Nejen, že je velmi aktuální, ale také se vietnamskou komunitou zabývá podrobně a jedním ze tří autorů je Vietnamec, čemuž já osobně přikládám velký význam. K doplnění informací, převážně novějších, byly velice přínosné internetové zdroje jako odborné články, výzkumy,

výroční zprávy nebo články ze zpravodajských serverů. Těch je ohledně tématu mé bakalářské práce v českém jazyce i v angličtině opravdu velké množství. Dále jsem jako zdroje využila vlastní účast na vietnamských kulturních akcích a osobní zkušenosti. Nejcennějšími informacemi byly ty, které jsem získala díky rozhovorům v praktické části této práce od vietnamských respondentů.

Teoretická část

1 Vietnamská komunita v ČR

Vietnamská komunita v České republice je již velmi početná, dokonce jde o třetí nejpočetnější vietnamskou komunitu v Evropě¹ před Francií a Německem.² Po ukrajinské a slovenské jde také o nejpočetnější cizineckou komunitu u nás.³ Podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2012 je v České republice aktuálně přibližně 57 300 Vietnamců. Z toho nejpočetněji je vietnamská komunita zastoupena v Praze, kde žije 10 877 Vietnamců, v Ústeckém kraji s 8 102 Vietnamci a v Karlovarském kraji, kde žije 7 223 lidí vietnamského původu.⁴ Z celkové vietnamské populace žijící v České republice tvoří asi 57% muži.⁵

Na českém území se Vietnamci začali početněji objevovat od roku 1973, kdy tehdejší ČSSR zahájila státní program přizvání obyvatel Vietnamu, který měl podpořit studium mladých Vietnamců a zaměstnat je v průmyslových odvětvích.⁶ Přibližně pět tisíc Vietnamců mezi 17 a 25 lety sem tehdy přijelo na šestileté školení. Jednalo se převážně o práci v energetice, kovoprůmyslu, stavebnictví a podobně. V těchto odvětvích byl v té době nedostatek zaměstnanců.⁷ V roce 1978, kdy ve Vietnamu zavládl mír, odjelo mnoho Vietnamců, kteří zde pobývali, zpět do své vlasti.⁸ Po roce 1989 se sem někteří z nich vrátili. V jiných případech zase přesvědčili k migraci své příbuzné a známé.⁹ Jedním z nich je i můj respondent číslo 1, který se sem po prodloužení pracovní smlouvy vrátil i s rodinou. „*V letech 1975 až 1984 jsem žil na Slovensku. Pak jsem se vrátil do Vietnamu a poté jsem přijel do ČR. Z důvodu toho, že jsem byl v Československu díky mezinárodní smlouvě a ta byla zároveň pracovní, tak jsem se musel vrátit, jelikož vypršela platnost a ve Vietnamu jsem pak tuto smlouvu*

¹ KOCOUREK, Jiří. PECHOVÁ, Eva. *Úvod do života vietnamské komunity v České republice*. Dostupné z WWW: cizincijmk.cz/Articles/Uploads/1870-7-Vietnamska_komunita_Ipdf.aspx.

² THE UNIVERSITY OF ACRON. uakron.edu [online]. ©2015 [cit. 2015-01-10]. *Vietnamese communities in France & Europe*. Dostupné z: <https://www.uakron.edu/dotAsset/1545229.pdf>

³ KOCOUREK, Jiří. PECHOVÁ, Eva. *Úvod do života vietnamské komunity v České republice*. Dostupné z WWW: cizincijmk.cz/Articles/Uploads/1870-7-Vietnamska_komunita_Ipdf.aspx.

⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. czso.cz [online]. ©2012 [cit. 2014-08-14]. *Počet cizinců na území ČR. Roční údaje k 31. 12. 2012*. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001#.U-pgZeN_vh5

⁵ KOCOUREK, Jiří. PECHOVÁ, Eva. *Úvod do života vietnamské komunity v České republice*. Dostupné z WWW: cizincijmk.cz/Articles/Uploads/1870-7-Vietnamska_komunita_Ipdf.aspx.

⁶ LHOTÁŇ, Lukáš a kol. *Rozmanitostí proti předsudkům. Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. Pstruží, 2012. s. 27.

⁷ BAREŠOVÁ, Ivona. *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. 1. vydání. Olomouc: FF UP, 2010. s. 13.

⁸ Tamtéž. s. 14.

⁹ Tamtéž. s. 15.

prodloužil.“¹⁰ Podobnou zkušenost mají i rodiče dalšího z mých respondentů: „*Na základě dohody a spolupráci mezi Vietnamem a tehdejšími Československem se pro moje rodiče naskytla možnost sem přiletět.*“¹¹

Většinou k nám Vietnamci přicházejí především z venkova a větších měst bývalého Severního Vietnamu, například z Nghe An, Ha Tinh, Hung Ye, Hai Duong a z delty Rudé řeky.¹²

Do nové země přicházejí, protože zde vidí možnost, jak zlepšit svou ekonomickou situaci a vydělat více peněz, než kolik mohou vydělat ve Vietnamu.¹³ „*Asi jako většina vietnamských rodin i my jsme s mužem letěli do Čech s příslibem lepšího života,*“ uvádí jedna z mých respondentek.¹⁴ Jejich cílem je na dobré úrovni uživit rodinu, zabezpečit děti a postarat se zbytek rodiny, která zůstala ve Vietnamu.¹⁵ „*Každý měsíc posíláme určitou částku, aby mohli nakoupit, co chtějí, i když to nepotřebují, protože ve Vietnamu máme mnoho příbuzných, kteří se starají o chod rodiny. Je to spíše vděčné gesto, rodičům za celá ta léta starání se o nás. Nezapomínáme, kdo nás vychoval.*“¹⁶

Pro Vietnamce, kteří zde žijí už jako druhá nebo třetí generace, tzv. banánové děti, jsou Čechy domovem. Někteří se už dokonce cítí být více Čechy než Vietnamci a najdou se i případy mladých Vietnamců, kteří umějí česky lépe než vietnamsky, nebo v tom horším případě neumějí vietnamsky vůbec.¹⁷ Jeden z mých respondentů, kterému je 26 let, na otázku, zda hovoří doma jen vietnamsky nebo i česky, odpověděl: „*Vietnamsky se staršími a česky s mladšími.*“¹⁸

¹⁰ Praktická část, resp. č. 1, str. 38.

¹¹ Praktická část, resp. č. 3, s. 52.

¹² BLAFKOVÁ, Martina. e-polis.cz [online]. ©2009. [cit. 2014-08-14]. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>. ISSN 1801-1438

¹³ BROUČEK, Stanislav. klubhanoi.cz [online]. ©2005 [cit. 2014-08-14]. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901>

¹⁴ Praktická část, resp. č. 5, s. 64.

¹⁵ BROUČEK, Stanislav. klubhanoi.cz [online]. ©2005 [cit. 2014-08-14]. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901>

¹⁶ Praktická část, resp. č. 5, s. 66.

¹⁷ PROJEKT VARIANTY, Člověk v tísní, společnost při ČT. www.varianty.cz [online]. 2002 [cit. 14. 8. 2014]. *Vietnamci v České republice - současnost*. [*].pdf Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/08.pdf>.

¹⁸ Praktická část, resp. č. 4, s. 61.

Jejich rodiče, tedy starší Vietnamci, jsou na tom s češtinou hůře. Nemají pro zdokonalování českého jazyka čas, neboť pracují od rána do večera a jsou velice pracovní vyčerpáni.¹⁹ „Žiji tu více jak půlku svého života a doted neumím česky,“ prozradila 54letá Vietnamka.²⁰

Výrazným rysem vietnamské komunity v České republice je izolovanost a uzavřenost, za kterou může velká kulturní odlišnost, neznalost českého jazyka a neustálé pracovní nasazení.²¹ Starší Vietnamci většinou ani nemají potřebu se integrovat do života české společnosti.²² Tento fakt potvrzuje i odpověď jedné z našich respondentek, která tuto starší generaci zastupuje: „Jediné, co dělám, je, že vstanu a pracuji do večera a druhý den zase to samé. Občas jedu s rodinou na výlet, ale nikdy jsem třeba nebyla sama bez své komunity. Myslím si, že začleněna do české společnosti nejsem. Máme tu svoji komunitu a udržujeme si ji.“²³

Faktorem, který ovlivňuje uzavřenost této komunity, jsou také zástupci a tlumočníci, kteří mají na starost vyřizování různých problémů komunity na českých úradech. Vše tedy probíhá bez přímé interakce Vietnamců a Čechů.²⁴

Mezi nejdůležitější a nejváženější členy vietnamské komunity patří většinou majitelé velkých tržnic (např. Sapa a tržnice An Dong v Malešicích²⁵ v Praze, Asia Dragon v Chebu, tržnice na Olomoucké v Brně). Ti poskytují pronájmy menším obchodníkům, kteří provozují krámky, restaurace, herny, kadeřnictví a nehtová studia apod. Většinou se zde najdou i cestovní kanceláře (v Sapě například TourViet), půjčovny svatebních šatů, redakce časopisů (v Sapě např. Viet Media), právní služby a mnoho dalšího. V pražské tržnici Sapa můžeme vidět dokonce i buddhistický chrám. Takové tržnice jsou většinou uzavřeným světem, takovými malými Vietnamy uprostřed českých měst. I díky tomu nemá spousta Vietnamců potřebu se učit česky a integrovat se do majoritní společnosti.²⁶

¹⁹ PROJEKT VARIANTY, Člověk v tísní, společnost při ČT. *varianty.cz* [online]. ©2002 [cit. 2014-08-14]. *Vietnamci v České republice - současnost*. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/08.pdf>

²⁰ Praktická část, resp. č. 5, s. 67.

²¹ Tamtéž.

²² BLAFKOVÁ, Martina. *e-polis.cz* [online]. ©2009. [cit. 2014-08-14]. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>. ISSN 1801-1438.

²³ Praktická část, resp. č. 5, s. 69.

²⁴ KOCOUREK Jiří In ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. s. 105.

²⁵ Dříve nazývána jako HKH.

²⁶ KOCOUREK Jiří In ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. s. 105.

Důležitým faktorem v dělení vietnamské komunity je provincie, ze které Vietnamci žijící v ČR pocházejí. Na tomto základě vznikají dokonce i různé spolky jako je například Sdružení vietnamských krajanů z provincie Thai Binh apod. Místo původu však nepůsobí na vznik pevnějších vazeb uvnitř komunity.²⁷

Vietnamská komunita se začíná vnitřně diferencovat a tento trend bude samozřejmě pokračovat. Na jedné straně budou mladí Vietnamci, kteří zde vyrůstali nebo se zde dokonce narodili, Vietnamci druhé a třetí generace, a samozřejmě i těch následujících. Na straně druhé pak budou chudí, nevzdělaní, nesamostatní a jazykově nevybavení dělníci, kteří byli do Čech dovezeni personálními agenturami.²⁸

Narůstající počet dětí a složení vietnamské komunity podle věku a pohlaví poukazuje na to, že migrace Vietnamců do Čech je převážně rodinného charakteru. Většina Vietnamců žije se svými partnery a dětmi, ovšem v Čechách má i další rodinné příslušníky, jako sourozence, bratrance a sestřenice, strýce a tety nebo rodiče.²⁹ To uvedla i většina z mých respondentů. Jeden z nich dokonce řekl: „*Sourozenci, příbuzní a známí z rodného města rodičů jsou také v Čechách.*“³⁰

V současné době se počet Vietnamců s povolením k trvalému pobytu dlouhodobě drží na dvou třetinách z celkového počtu Vietnamců žijících v ČR. V roce 2006 se přiblížil dokonce až k hranici 75%.³¹

1.1 Složení vietnamské komunity na základě délky pobytu a doby příchodu

Členové české vietnamské komunity se dají rozdělit do několika skupin. První jsou starousedlíci, kteří tvoří základ vietnamské komunity. Všichni sem přišli už jako dospělí za socialismu nebo v období 90. let. Tito přistěhovalci zde nastavili podobu fungování komunity, komunikace s majoritní společností a jednání s českými úřady. Většina z nich zde má trvalý

²⁷ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLACÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potreby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 24.

²⁸ HLAVATA, Lucie a Ján IČO a kol. *Dějiny Vietnamu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. s. 281.

²⁹ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLACÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potreby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 16

³⁰ Praktická část, resp. č. 2, s. 47.

³¹ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLACÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potreby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 17.

pobyt a dorozumí se česky. Jejich potomci zde studují a oni vyjadřují přání, že až se jejich děti osamostatní, chtěli by se vrátit zpět do Vietnamu. Ovšem často už jsou v České republice tak zvyklí, že zjišťují, že se své rodné zemi už odcizili a někdy se zase vracejí zpět. Pokud tam zůstanou, nechávají si většinou povolení k trvalému pobytu a Česko navštěvují. Často do Vietnamu jezdí navštěvovat své příbuzné a udržovat rodinné vztahy.³²

Další skupinkou jsou děti těchto imigrantů, tzv. druhá generace Vietnamců žijících v ČR, někdy nazývaní také jako banánové děti.³³ Navštěvují české školy, vzdělávají se podle našeho vzdělávacího systému a získali dobré znalosti o české kultuře.³⁴ Na rozdíl od svých rodičů mluví velice dobře česky a kromě vietnamských mají i české přátele. Můžeme je rozdělit do dvou typů – vietnamští Češi a čeští Vietnamci. Čeští Vietnamci umí dobře číst a psát vietnamsky, kdežto vietnamští Češi už si spíše osvojili českou kulturu a vietnamsky umí málo nebo dokonce vůbec. Je to dáno především tím, že děti druhé generace trávily dětství často u českých „tetiček“ či byly vychovávány u českých rodin. Jejich rodiče byli velmi časově vytíženi a tak je dávali hlídat chůvám nebo platili za výchovu české rodině, u které dítě trávilo většinu času.³⁵ Takové zkušenosti má i několik mých respondentů. „*Moje česká teta mě naučila především základní evropskou etiketu. Například nemlaskat, umět se chovat, být trochu samostatnější,*“ říká 21letá Vietnamka.³⁶ Mnoho mladých Vietnamců má tak české „tetičky“ nebo dokonce i české „babičky“ a „dědečky“, s kterými si utvořili velmi dobré a blízké vztahy. Jsou integrováni do aktivit české majoritní společnosti a postupně přebírají vzorce chování Čechů. Za domov považují spíše Českou republiku než Vietnam.³⁷ „*Naučili mě být Čechem,*“ říká zase 26letý Vietnamec.³⁸

Další skupinou jsou nově příchozí dospělí, především ekonomičtí migranti. Sem patří nově příchozí z období od přelomu 20. století po současnost. Stěhovali se sem v době, kdy se zpříšňovaly pobytové podmínky pro občany třetích zemí a kdy zde tradiční vietnamská

³² Tamtéž. s. 23

³³ Tamtéž. s. 36

³⁴ MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 35.

³⁵ „Vietnamští Češi – zejména děti migrantů (druhá generace), a čeští Vietnamci – zejména Vietnamci jednapůlté generace, se od svých rodičů značně liší. Na rozdíl od první generace mluví plynule česky a mají vietnamské i české přátele. Čeští Vietnamci ve srovnání s většinou mladších krajanů vietnamských Čechů mluví plynule i vietnamsky a umí jazyk i číst a psát. Většina zástupců druhé generace vietnamsky spíše neumí, protože vzhledem k pracovní vytíženosti svých rodičů jako malé děti trávily hodně času v českém kulturním prostředí.“

³⁶ Praktická část, resp. č. 6, s. 73.

³⁷ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLACÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potreby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 23-24.

³⁸ Praktická část, resp. č. 2, s. 48.

ekonomika maloobchodu se spotřebním zbožím procházela krizí.³⁹ Mnoho starousedlíků kvůli tomu přechází například k večerkám, nehtovým studiím, restauracím nebo fast foodům.⁴⁰ „Podmínky pro ekonomický rozvoj migranta jsou ve srovnání se situací v 90. letech daleko horší a nově příchozím ve srovnání se starousedlíky trvá stabilizace ekonomické situace a přiblížení se průměrné životní úrovni Česka o poznání déle. Obecně lze říci, že skupina nově příchozích méně kopíruje svou socioekonomickou skladbou složení populace Česka a ve skupině se nachází více nízkopříjmových domácností nežli u skupiny starousedlíků.“⁴¹ Jejich situace je také ovlivněna špatnou znalostí českého jazyka a české kultury, neboť právě proto, že přišli do Čech z ekonomických důvodů, nemají motivaci k integraci a tvrdí, že proč by se měli učit jazyk nebo se integrovat, když se za nedlouho zase vrátí do Vietnamu. U některých nově příchozích příbuzných již usazených Vietnamců může být malá jazyková znalost dána také tím, že se spoléhají na to, že jejich zkušenější příbuzní za ně vše vyřídí.⁴² Jedna z respondentek dokonce uvedla: „*Na úřady chodím jedině se synem, který umí výborně češtinu.*“⁴³

1.2 Status národnostní menšiny

V roce 2012 vyjádřili Vietnamci žijící v ČR přání získat status národnostní menšiny, což by jim umožnilo využívat státní dotace na podporu národnostních menšin. České orgány s udělením tohoto statusu nesouhlasily.⁴⁴ V červenci 2013 český stát ale nakonec Vietnamce uznal jako oficiální národnostní menšinu. Kabinet rozhodl o jmenování zástupce do Rady vlády pro národnostní menšiny, kterým se stal Huu Uyen Pham z občanského sdružení Van Lang. Nyní mají Vietnamci žijící v ČR nárok na státní podporu svého jazyka i kultury a mohou se podílet na tvorbě národnostní menšinové politiky.⁴⁵ |

³⁹ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLACÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciacie Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 24.

⁴⁰ Tamtéž. s. 25.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Praktická část, resp. č. 6, s. 70.

⁴⁴ LHOTÁŇ, Lukáš a kol. *Rozmanitostí proti předsudkům. Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. Pstruží, 2012. s. 28.

⁴⁵ JIŘÍČKA, Jan. idnes.cz [online]. ©2013 [cit. 14. 8. 2014]. *Česko má nové oficiální národnostní menšiny. Vietnamce a Bělorusy*. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-/domaci.aspx?c=A130703_133019_domaci_jj

1.3 Možnost českého státního občanství

Od 1. ledna 2014 platí nový zákon o získávání českého státního občanství, jež nese nejen pro Vietnamce výhodu dvojího státního občanství. To tedy znamená, že se od 1. ledna 2014 nemusejí cizinci, v tomto případě Vietnamci, zříkat svého dosavadního státního občanství, pokud žádají o české. Zákon také umožňuje získat české občanství druhé generaci Vietnamců mnohem snadněji, než dříve. Jednoduchým prohlášením mohou získat české občanství Vietnamci, kteří na území České republiky žijí od svých 10 let.⁴⁶ „Platí však zásadní omezení, neboť toto prohlášení budou moci učinit nejpozději do 3 let od dosažení 18 let. V průběhu roku 2014 ho mohli jednoduchým prohlášením získat i migranti starší 21 let, kteří zde žijí od deseti let. Pokud tuto jednoletou lhůtu nevyužijí, cesta k získání českého občanství zjednodušenou formou se jim uzavře.“⁴⁷

Mnoho mladých Vietnamců si díky této možnosti letos zažádalo o české státní občanství a mají nyní občanství dvou zemí, tedy jsou zároveň občany České republiky i Vietnamu. Mnoho z našich respondentů uvedlo, že největší výhody českého státního občanství vidí především ve studiu v zahraničí a cestování, především pak v Evropské unii. „*Výhoda v českém občanství je podle mne v tom, že mohu cestovat po celé Evropě bez omezení a mohu využít všech výhod Evropské unie.*“⁴⁸

1.4 Nonverbální zvláštnosti Vietnamců

Vietnamci mají mnoho neverbálních zvláštností, kterými se od nás Evropanů liší. Jedním z takových zvyků je například nedívání se do očí. Vietnamci často při rozhovoru sklápí oči, což je známkou skromnosti a slušného chování. Pokud se jim budeme přímo dívat do očí, může to pro ně být nepříjemné. Může to na ně působit až příliš sebevědomě a urážet je to.⁴⁹

Zvláštnosti nalezneme i při pozdravu. Nejprve se zdraví muž a až poté žena, což je opačně, než jsme zvyklí u nás. Při podávání ruky je projevem úcty stisknout ruku a chvíli ji podržet v obou svých dlaních.⁵⁰ Dáváme tím najevo, že si druhé osoby vážíme.⁵¹

⁴⁶ PORADNA pro občanství, občanská a lidská práva. cizinci.poradna-prava.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-14] *Návrh nového zákona o státním občanství České republiky*. Dostupné z: <http://cizinci.poradna-prava.cz/novy-zakon-o-statnim-obcanstvi.html>

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Praktická část, resp. č. 2, s. 47.

⁴⁹ KOCOUREK, Jiří In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 149.

⁵⁰ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 139.

⁵¹ Tamtéž. s. 142.

Úsměv obecně označuje potěšení a vřelý postoj, ale je nutné si uvědomit, že může signalizovat také podráždění, rozhořčení, nejistoty nebo dokonce neznalost tématu.⁵² Často se tedy stává, že Vietnamci nepříjemné situace řeší s úsměvem. Může zde jít také o zachování si důstojnosti a zachování si tváře. Pokud se Vietnamci usmívají, může jít také o známku nervozity nebo neporozumění.⁵³

Pokud podáváme nějaký předmět, ať už vizitku nebo šálek čaje, podáváme jej oběma rukama. Dáváme tím najevo nejen úctu k druhé osobě.⁵⁴ Má to podobnou funkci, jako když si podáváme ruce, čímž dáváme najevo, že nemáme zbraň a tedy ani nepřátelské úmysly.

Pokud máme zkřížené ruce na prsou, může si Vietnamec myslet, že jsme se nad něčím pozastavili.⁵⁵ Když dáme ruce v bok, mohou si dokonce myslet, že jsme se naštváli nebo s něčím nesouhlasíme.⁵⁶

Zajímavým neverbálním zvykem je také fakt, že pokud si dáme nohu přes nohu a namíříme špičkou na Vietnamce, může to brát jako projev nadřazenosti.⁵⁷

V dnešní době již mnoho lidí ví, že v Asii je neslušné smrkání na veřejnosti. To platí i mezi Vietnamci. Mladí Vietnamci nebo ti, kteří tu žijí již dlouho, ví, že u nás je to běžné. I tak se někdy ale můžeme setkat s nechápavými pohledy.⁵⁸ Vietnamci budou raději popotahovat.⁵⁹

Především u starších Vietnamců se můžeme setkat s dlouhým nehtem na malíčku. Znamená to vysoké postavení. V minulosti platilo, že kdo má dlouhé nehty, ten nemusí pracovat rukama. S tímto znakem se můžeme setkat často u bohatých obchodníků.⁶⁰

⁵² CURRY, Jeffrey E. a kol. *Passport Vietnam : Your Pocket Guide to Vietnamese Business, Customs and Etiquette*. 1. vydání. California, USA.: World Trade Press, 2001. s. 75.

⁵³ KOCOUREK, Jiří In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 150.

⁵⁴ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 142.

⁵⁵ KOCOUREK, Jiří In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 151.

⁵⁶ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 142.

⁵⁷ KOCOUREK, Jiří In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 151.

⁵⁸ Z vlastní zkušenosti vím, že pokud mám velkou rýmu, nemohu si pomoci a smrkat prostě musím, což se mi mnohokrát stalo i mezi Vietnamci, Číňany nebo Korejci. Snažila jsem se smrkat alespoň potichu, i tak jsem se ale několika nechápavých pohledů dočkala.

⁵⁹ KOCOUREK, Jiří In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 152.

⁶⁰ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 143.

1.5 Vietnamština

Ve Vietnamu se mluví vietnamsky a píše latinkou, která se zde rozšířila začátkem 20. století za francouzské koloniální nadvlády.⁶¹ Od českého jazyka se vietnamština velmi liší. „Dá se říci, že čeština a vietnamština jsou přímo na protipólech pomyslného měřítka, kterým bychom hodnotili vzájemné rozdíly mezi jazyky.“⁶² Vietnamský jazyk je nejpoužívanější z austroasijských jazyků. Je to analytický jazyk, jehož gramatika se do značné míry opírá o slovosled a větné struktury. V období od 1. do 2. a od 9. do 10. století byl Vietnam ovládán Čínou, a tak je mnoho vietnamských slov převzato z čínštiny. Dokonce používali i znaky, které byly vytvořeny na základě čínských znaků. V 19. století za dob francouzské kolonizace převzali do svého slovníku Vietnamci i některé francouzské termíny. V dnešní době má abeceda chu Quoc Ngu 27 písmen latinské abecedy a 6 tónů. Existuje také několik vietnamských dialektů. Mezi tři hlavní patří Severní (Hanoj), střední (Hue) a jižní (Ho Či Minovo město). Hanojský dialekt byl přijat jako standardní.⁶³

Vietnamština je možná jeden z nejformálnějších a nejsolističtějších jazyků. Správné používání jazykových prostředků je považováno za způsob, jak vyjádřit úctu a vytvářet harmonické vztahy. Celá společnost je tu vnímána jako širší rodina. Při rozhovoru se vždy oslovují jinak, mluví-li mladší se starším a naopak. Když mluvíme ke starší osobě, mluvíme o sobě zájmenem *con*, což znamená dítě. Vyjadřujeme tak staršímu úctu a kulturní význam sociální soudržnosti.⁶⁴

⁶¹ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 49.

⁶² Tamtéž. s. 51.

⁶³ KWINTESSENTIAL. kwintessential.co.uk [online]. ©2014 [cit. 2014-09-24]. *The Vietnamese Language*. Dostupné z: <http://www.kwintessential.co.uk/language/about/vietnamese.html>

⁶⁴ CENTER FOR INTERNATIONAL REHABILITATION RESEARCH INFORMATION AND EXCHANGE (CIRRIE). cirrie.buffalo.edu [online]. ©2002 [cit. 2014-09-24]. *An Introduction to Vietnamese Culture For Rehabilitation Service Providers in the U.S.* Dostupné z: <http://cirrie.buffalo.edu/culture/monographs/vietnam/>

Tab. 1: Použití vietnamských zájmen

Zájmeno	Vietnamský ekvivalent	Kdy se používá
Já	Con	Dítě: když mluvíme se starším či nadřazeným
	Em	Mladší sourozenec: když mluvíme se starším stejného pohlaví
	Tôi	Já: Když mluví k sobě rovnému
	Tao	Já: používá se k vyjádření převahy nad jinou osobou v hádkách
Ty/Vy	Cô	Slečno: používá se, když mluvíme s mladou dívkou obecně
	Em	Slečno nebo dívka: když mluvíme s mladší ženou
	Anh	Pane nebo bratře: když mluvíme s mladým mužem nebo mužem starším než jsme my
	Chị	Slečno nebo paní: formální oslovení
	Ong	Pane nebo manžel: když mluvíme s mužem nebo se starším mužem
	Bà	Slečno nebo dámo: když mluvíme ke starší ženě
	Mày	Ty: neformální použití nebo vyjádření pohrdání

Zdroj: CENTER FOR INTERNATIONAL REHABILITATION RESEARCH INFORMATION AND EXCHANGE (CIRRIE). cirrie.buffalo.edu [online]. ©2002 [cit. 2014-09-24]. *An Introduction to Vietnamese Culture For Rehabilitation Service Providers in the U.S.* Dostupné z: <http://cirrie.buffalo.edu/culture/monographs/vietnam/>.

1.5.1 Aspekty, které ovlivňují studium češtiny

Vietnamština je analytický jazyk a tedy není ohebná a nemá tvarosloví. Pád, čas, číslo nebo rod se v ní značí vložením pomocných slov. U Vietnamců, kteří se učí česky, proto můžeme zaznamenat potíže s pády, rody nebo časy. „Základní slovní zásoba vietnamštiny je tvořena jednoslabičnými slovy, která se neskloňují, ani nečasují a nepodléhají ani jiným tvaroslovným změnám. V gramatice vietnamštiny chybí morfologie.“⁶⁵ Vietnamština má mnoho krátkých slov a pro Vietnamce, kteří se učí česky je problémem také délka některých českých slov a opakovaně se vyskytující podobné slabiky. Vietnamština také nerozlišuje délku hlásek. Mnoho příslušníků vietnamské komunity v ČR pak tedy dlouhé samohlásky vyslovuje podobným způsobem, jako ve vietnamštině stoupající intonací. Špatně tedy vnímají délku hlásek, nebo ji spíše ani nezaznamenají. Některé české hlásky ve vietnamštině dokonce ani neexistují a Vietnamci je vyslovit většinou neumějí a musejí jejich výslovnost hodně trénovat (např. Ř).⁶⁶ „Největší problém mi dělají háčky a pár písmen jako r, ř, ž,“ potvrzují i naši respondenti.⁶⁷ Další nástrahou v češtině je pro Vietnamce také slovosled,

⁶⁵ JULIE LIEN. julie-lien.estranky.cz [online]. ©2010 [cit. 2014-10-29]. *Pohled vietnamského mluvčího na český jazyk*. Dostupné z: <http://www.julie-lien.estranky.cz/clanky/-vyuka-cestiny-pro-vietnamske-rodile-mluvci-/pohled-vietnamskeho-mluvciho-na-cesky-jazyk.html>

⁶⁶ FORUM - ČASOPIS UK. iforum.cuni.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-17]. *Čeština je zapeklíty jazyk*. Dostupné z: <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-3162-version1.pdf>

⁶⁷ Praktická část, resp. č. 5, s. 67.

který má vietnamština pevný, ovšem čeština má slovosled volný. Proto může také v konverzaci s Vietnamcem docházet k mnoha nedorozuměním. Při komunikaci je tedy lepší větu uspořádat tak, aby byl podmět před předmětem, jinak ji může špatně pochopit.⁶⁸

⁶⁸ FORUM - ČASOPIS UK. iforum.cuni.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-17]. *Čeština je zapletitý jazyk*. Dostupné z: <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-3162-version1.pdf>

2 Kultura

2.1 Výroční svátky

Vietnamské svátky a tradice v sobě spojují projevy několika náboženství a jsou ovlivněny různými civilizačními vlivy, kterým byla země vystavena. Vietnamci věří na nadpřirozené bytosti, které ovlivňují život. Jsou velmi pověřčiví a striktně dodržují náboženské praktiky. Jednotlivá náboženství v této zemi od sebe nejsou tolik oddělena, jejich víry se prolínají. Všechna náboženství ve Vietnamu existují souběžně s vírou a uctíváním nadpřirozených bytostí.⁶⁹ Vietnamské zvyky vycházejí z dávných vietnamských a čínských tradic, ale také z vlivů indické nebo dokonce moderní západní kultury.⁷⁰

„Kromě každoročních oslav se Vietnamci důkladně věnují i uctění a oslavení významných rodinných momentů jako například svatby nebo úmrtí člena rodiny. Všechny tyto neveselí dny se řídí tradičním vietnamským lunárním kalendářem.“⁷¹

2.1.1 Lunární Nový rok

Tet, jak je vietnamsky nazýván lunární Nový rok, je ve Vietnamu považován za počátek jara a je největší ze všech vietnamských svátků. Lunární Nový rok je svátkem pohyblivým a připadá každý rok na jiný den. Slaví se vždy první den prvního lunárního měsíce. To bývá v době od poloviny ledna do poloviny února.⁷²

Jednotlivé roky jsou podle lunárního kalendáře označovány podle 12 zvířaty zvěrokruhu. Těmi jsou krysa, býk, tygr, kočka, drak, had, kuň, koza, opice, kohout, pes a prase. Kromě kočky, místo které mají Číňané zajíce, se zvířata shodují s čínským zvěrokruhem.⁷³

Zajímavostí Tetu je, že si tento den všichni Vietnamci přičítají ke svému věku jeden rok navíc.⁷⁴ „Narodí-li se dítě pouze několik hodin před Novým rokem, dovrší o půlnoci podle vietnamského vnímání světa jeden, respektive dva roky, protože do věku je ve Vietnamu započítáván navíc i jeden rok v mateřském lůnu.“⁷⁵

⁶⁹ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 56.

⁷⁰ Tamtéž. s. 57.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 170.

⁷³ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 57.

⁷⁴ Tamtéž. s. 58.

⁷⁵ Tamtéž.

Když probíhají přípravy na oslavy Lunárního Nového roku, vyzdobí se dům, obchody nebo restaurace květinami a novoroční broskvoní (v Severním Vietnamu), rozkvetlou meruňkou (v Jižním Vietnamu) nebo stromkem, který má plody podobné malým mandarinkám a nazývá se kumkvatový stromeček. Broskev se používá, protože je symbolem dlouhověkosti a nesmrtelnosti a načervenalá barva jejích květů připomíná štěstí, slunce, oheň a krev. Kromě toho mají broskvové květy ochraňovat domácnost před zlými duchy.⁷⁶ Zelené lístky, bílé květy a oranžové plody kumkvatových stromků představují zase pokračování života a střídání generací.⁷⁷ Kumkvatový stromeček používají někteří Vietnamci proto, že podle nich více vyhovuje buddhistickým kritériím a představě o koloběhu života, jež je úzce spojován s tímto novoročním svátkem. Kromě stromků si Vietnamci domy zdobí také pivoňkami, chryzantémami nebo narcisy. Pivoňky symbolizují vznešenost, jaro, lásku, krásu a bohatství. Chryzantémy zase představují dlouhověkost, dokonalost a vznešenou duši.⁷⁸

Nezbytnou součástí je při oslavách Lunárního Nového roku také uctívání předků, kdy je ta nejlepší příležitost pro pohoštění duší jídlem, obětování potřebných předmětů na domácím oltáříku a u buddhistických rodin také k pomodlení se za duše zemřelých.⁷⁹

Vietnamské rodiny, které žijí v Čechách, slaví příchod nového roku v 18. hodin večer, tedy podle vietnamského času, v dobu, kdy ve Vietnamu nastává půlnoc.⁸⁰

Do nového roku se vstupuje s čistým štítem, jak po fyzické stránce, tak také bez dluhů a nedořešených sporů. Celý dům se musí uklidit. Oslavy jsou velice hojné a tak se na ně musí také navařit hodně toho nejlepšího jídla.⁸¹ Mezi tradiční novoroční pokrmy patří například tradiční novoroční slaný plněný bochánek z lepkavé rýže (banh chung), který je plněný fazolemi, vepřovým masem a zabalený do velkých zelených listů (dong) převázaných bambusovými vlákny. Výroba tohoto pokrmu je velice složitá a zdlouhavá, protože se musí vařit přes 10 hodin.⁸² Ale vaří se i další jídla. Jeden z respondentů říká: „*Vaříme pokrmy jako*

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 59.

⁷⁸ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok (Tet Nguyen Dan)*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 12.

⁷⁹ Tamtéž. s. 16.

⁸⁰ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 121.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok (Tet Nguyen Dan)*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 23.

vařené kuře, bambusová polévka, rýžový novoroční koláč, závitky, rýže, restovaná směs zeleniny a podobně.“⁸³ Někteří k základním tradičním jídlům jako banh chung přidávají například i jiné pokrmy, které má rodina ráda a nemusí to být zrovna podle tradice. „Manželka udělá tradiční banh chung a co se týče zbytku, tak zbytek je podle toho, na co máme chuť ten rok. Ale co opravdu máme každý rok, tak je mořský hot pot, rodina ho miluje,“ říká nejstarší z dotazovaných Vietnamců žijících v ČR.⁸⁴

Důležitou událostí je v Novém roce první host, který vstoupí do domu. Je důležité, v jakém znamení lunárního kalendáře se narodil. To musí být příznivé pro hlavu rodiny. Důležité je také, aby byl zdravý, dobré povahy a aby ho v uplynulém roce nepotkalo žádné neštěstí ani rodinné spory. Nevhodným hostem je také svobodná žena, která by mohla na ženy v domácnosti přenést stejné „prokletí“. Dobrý osud tohoto hosta je důležitý pro život rodiny v následujícím roce, tedy aby byl co nejmšťastnější. Stejně je to i s člověkem, kterého potkáme, když vyjdeme na Nový rok ráno ven z domu.⁸⁵ Některým rodinám je jedno, jaké má první host znamení zvěrokruhu, ale rozhodně chtějí, aby byl mladý, zdravý a úspěšný. Někde bývá volba ovšem ještě daleko přísnější.⁸⁶

K oslavám patřilo dříve také zapalování petard, kterými byli odháněni zlí duchové. Od roku 1995 je ve Vietnamu používání zábavné pyrotechniky ale zakázáno kvůli mnoha zraněním a velkému hluku. A kromě toho to podle vietnamských úřadů vedlo k divočení dětí, které někdy petardy házely po lidech. Petardy ve velkých městech nahradil novoroční ohňostroj.⁸⁷ Vietnamci žijící u nás si musejí žádat o povolení, zda mohou petardy v období mimo našeho Silvestra 31. 12. a těsně po půlnoci pouštět. Záleží také na vyhláškách jednotlivých měst a obcí, ale většinou jim není pouštění petard povoleno. Výjimkou jsou některá větší města. To potvrzuje i jeden z respondentů: „Petardy bohužel nepouštíme, radnice v Šumperku nám to nepovolila.“⁸⁸

K tradicím oslav patří kromě stolů plných jídla a hlučných petard také návštěvy příbuzných a obdarovávání dětí penězi v červených obálkách. V tento svátek se schází celá vietnamská rodina. V České republice Vietnamci často slaví doma, kde se sejde několik rodin nebo společně v pronajatém kulturním domě, kam se sjedou členové komunity z celého okolí. Kromě jídla je zde pak obrovský doprovodný program tradičních tanců, zpěvů,

⁸³ Praktická část, resp. č. 4, s. 61.

⁸⁴ Praktická část, resp. č. 1, s. 41.

⁸⁵ PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok (Tet Nguyen Dan)*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 26.

⁸⁶ Tamtéž. s. 27.

⁸⁷ Tamtéž. s. 29.

⁸⁸ Praktická část, resp. č. 1, s. 42.

ale dnes už i moderní vystoupení. Ovšem někteří slaví jen v rodinném kruhu. Například respondentka z Liberce říká: „*Kdybychom byli ve Vietnamu, tak by to byla velká oslava se vším všudy. Ale jelikož jsme v Česku, tak to slavíme skromně. Slavíme to jen v rodinném kruhu.*“⁸⁹

2.1.2 Vietnamský dětský den

Vietnamské děti slaví dětský den (Tet trung thu) na podzim a to 15. dne 8. lunárního měsíce. Tento den je měsíc nejkulatější a nejjasnější a dříve se slavil především jako Svátek středu podzimu.⁹⁰ „V dávných dobách Vietnamci věřili, že děti mají nejblíže k posvátnému a nadpřirozenému prostředí, protože jsou nevinné a neposkvrněné. Být v tento den v blízkosti dětí bylo považováno za způsob, jak se spojit s duchy a božstvy. Festival ale také sloužil pro rodiče, jako způsob, jak dohnat ztracený čas, který v období sklizně nestihli trávit se svými dětmi.“⁹¹ Dětský den doprovází mnoho dětských vystoupení, lampionových průvodů a lvích tanců.⁹² „Během festivalu děti také nosí masky lva nebo tygra, aby vystrašily mytologickou bytost Ra Hu, která je odpovědná za fáze a zatmění měsíce. Snaží se mu tak zabránit, aby pohltil měsíc v úplňku. Nezbytnou součástí festivalu jsou i tradiční ručně vyráběné lampiony. V obchodech se těchto lampionů najde opravdu veliký výběr s nejrůznějšími tvary, ozdůbkami a motivy. Mezi tradiční lampiony patří pěticípá hvězda, která reprezentuje slunce, tvar žáby reprezentuje měsíc a točité lampiony, které jsou poháněny teplem svíčky a otáčejí se, představují roční období, sezónní oběh země kolem slunce.“⁹³ Nesmí chybět ani ovoce a spousta sladkostí. Nejtypičtější sladkostí tohoto svátku jsou koláčky bánh trung thu. Jsou různě barevné, kulaté nebo hranaté. Jejich náplň se nám Evropanům může zdát poněkud zvláštní, skládá se z masa, sladkého ovoce, zázvoru a cukru.⁹⁴ „Někdy je uvnitř také žlutek,

⁸⁹ Praktická část, resp. č. 5, s. 68.

⁹⁰ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 61.

⁹¹ KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-09-15]. *Vietnamské děti slaví vietnamský dětský den*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/15217-vietnamske-deti-slavi-vietnamsky-detsky-den>

⁹² TUŽILOVÁ, Michaela. nidm.cz [online]. [cit. 2014-08-17]. *Svátek vietnamských dětí Tet trung thu*. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/multikulturalni-vychova/realizace/svatek-vietnamskych-deti-tet-trung-thu>

⁹³ KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-09-15]. *Vietnamské děti slaví vietnamský dětský den*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/15217-vietnamske-deti-slavi-vietnamsky-detsky-den>

⁹⁴ TUŽILOVÁ, Michaela. nidm.cz [online]. [cit. 2014-08-17]. *Svátek vietnamských dětí Tet trung thu*. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/multikulturalni-vychova/realizace/svatek-vietnamskych-deti-tet-trung-thu>

který má symbolizovat měsíc v úplňku. Měsíční koláčky se dávají jako dárek přátelům, sousedům nebo obchodním partnerům.⁹⁵ Děti dostávají od svých tetiček a dalších příbuzných často také peníze. „*Ale často se stane, že když dostanou děti peníze od příbuzných, musejí je pak odevzdat rodičům, aby jim vykompenzovali to, co museli dát dětem příbuzných a známých zase oni,*“ říká 21letý respondent, který si na své dětské období ještě velmi dobře vzpomíná.⁹⁶

„K tomuto svátku jsou samozřejmě vázány také legendy. Kromě příběhu o čínské víle Chang'e, ve vietnamštině Hang Nga nebo Trang Yi, která po vypití nápoje nesmrtelnosti určeného pro jejího manžela vystoupala na měsíc a stala se jeho bohyní, existují i jiné populární lidové příběhy spojené s tímto festivalem. První z nich popisuje legendu o Chu Cuoiovi, jehož manželka Chi Hang zapoměla na pravidlo a omylem močila na posvátný banyán. Protože byl posvátný, měli lidé zakázáno na něj močit. Strom se začal vznášet k měsíci a Chu Cuoio se ho snažil tahat zpět na zem a nakonec se na měsíc vznesl s ním. Každý rok, během tohoto festivalu, vytvoří děti lampionový průvod, aby Chu Cuoiovi ukázali cestu zpět na Zem. Někdy se tento příběh vypráví také tak, že Chi Hang močila na strom a seděla na jeho větvi. Strom poté začal růst a rostl a rostl, až dosáhl na měsíc. Od té doby žila Chi Hang za trest, za znesvěcení posvátného stromu, na měsíci. Druhý příběh se týká kapra nazvaného Ca hoa Rong, který se chtěl stát drakem. Snažil se o to několik let. Pracoval na sobě a pracoval, až se mu podařilo transformovat se do draka. Tento příběh rodiče vyprávějí svým dětem, aby na sobě tvrdě pracovaly a mohly se tak stát tím, čím chtějí být.“⁹⁷

Ve velkých vietnamských tržnicích v České republice se tento svátek pravidelně slaví. V pražské tržnici Sapa jsou k této příležitosti často postaveny i kolotoče a další pouťové atrakce.

2.1.3 Vietnamské „dušičky“

Jedním z významných svátků pro Vietnamce je také svátek buddhistického původu, který se slaví sedmý den sedmého lunárního měsíce a můžeme ho nazvat jako vietnamské „dušičky“. Tento den se navracejí duše zemřelých na zem a chtějí si užít pozemských radovánek.

⁹⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-09-15]. *Vietnamské děti slaví vietnamský dětský den*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/15217-vietnamske-deti-slavi-vietnamsky-detsky-den>

⁹⁶ Praktická část, resp. č. 3, s. 55.

⁹⁷ KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-09-15]. *Vietnamské děti slaví vietnamský dětský den*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/15217-vietnamske-deti-slavi-vietnamsky-detsky-den>

Rodiny musejí pro zemřelé připravit obětiny v podobě jejich oblíbených pokrmů a také připravit papírové bankovky, které by mohli zemřelí potřebovat.⁹⁸ „*Falešné bankovky určené pro tyto rituály se dají koupit například v Sapě,*“ shodují se všichni dotázaní Vietnamci.⁹⁹

„Velmi důležitým úkolem svátku vietnamských ‘dušiček‘ je osvobození duší předků, kteří zemřeli nevhodnou smrtí (utonutím nebo sebevraždou), nebo těch, kteří po sobě neza nechali mužského potomka starajícího se o rodinný oltář. Tyto duše jsou totiž odsouzeny k bloudění v nadpřirozeném světě, nenalézají klid a škodí lidem. Je potřeba jim obětovat jídlo: sladké brambory, kukuřici, maniok, koláčky, ovoce, vývar z rýže.“¹⁰⁰

2.2 Nová tradice

Vietnamci žijící v České republice postupně od některých tradičních svátků upustili. Mezi ně patří například Svátek ducha rodinného krbu, poslední svátek v roce, kdy Vietnamci kladou obětiny, zapalují vonné tyčinky a modlí se za blaho rodiny k tzv. duchovi rodinného krbu, který rodinu celý rok pozoruje, a 23. den posledního měsíce lunárního kalendáře odchází ze země do nebe za Nefritovým císařem, kterému předá zprávu o skutcích a chování rodiny.¹⁰¹

S postupem času vznikají mezi českými Vietnamci též nové zvyklosti, nové oslavy. Na některých se podílejí s českými neziskovými organizacemi, které se snaží pomáhat vietnamské komunitě s integrací a některé pořádají přímo sami Vietnamci. Díky mnohým z těchto aktivit se mohou více otevřít české společnosti a nechat majoritní společnost nahlédnout pod pokličku vietnamské kultury.

Mezi tyto nové tradice patří například soutěž krásy nazvaná Miss Vietnam České republiky, ve které se volí nejkrásnější Vietnamka z Česka. Soutěž se koná každé dva roky a jejími pořadateli jsou Svaz Vietnamců v ČR¹⁰², společnost Viet Media¹⁰³, vietnamsko-český spolek

⁹⁸ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 61.

⁹⁹ Praktická část, resp. č. 3, s. 55.

¹⁰⁰ PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 61.

¹⁰¹ Tamtéž. s. 61-62

¹⁰² Jeho posláním je přiblížení vietnamské komunity české společnosti a naopak.

¹⁰³ Vydává tištěná i online periodika pro Vietnamce žijící v ČR.

INFO-DRÁČEK¹⁰⁴ a občanské sdružení Development Worldwide¹⁰⁵. Kromě klasických disciplín, jako jsou promenáda v plavkách, ve večerních šatech nebo volná disciplína, do této soutěže Miss patří také přehlídka v tradičním vietnamském kroji Ao Dai. Soutěž se koná již od roku 2009.¹⁰⁶ Poslední Miss Vietnam ČR pro rok 2014 se stala Hana Maiová.¹⁰⁷ Projekt Miss Vietnam České republiky 2014 podporuje projekt Pomoc postiženým dioxiny ve Vietnamu, na kterém spolupracují dva z pořadatelů, INFO-DRÁČEK a Development Worldwide.¹⁰⁸ Bezpochyby je volba nejkrásnější české Vietnamky velmi zajímavou událostí, kterou si nenechají ujít ani česká média, ve kterých o vietnamské minoritě čteme spíše negativní zprávy. Díky tomu se mohou do povědomí Čechů dostat také jiné informace o aktivitě Vietnamců v ČR, ne jen prodej padělků a obchod s drogami. Někteří Vietnamci mají k této soutěži ovšem výhrady a často mezi nimi o soutěži kolují různé negativní informace. Výhrady má i jeden z mých respondentů, který o volbě nejkrásnější Vietnamky v ČR řekl: „*Podle mne je to čistá propagace sponzorů a ne soutěž.*“¹⁰⁹

Další každoročně konanou událostí je Česko-vietnamský studentský večírek, který společně pořádají Vietnamci a Češi. Koná se v tržnici Sapa a účastní se ho studenti středních i vysokých škol. Hrají se zde různé společenské hry, dělají se kvízy s otázkami o České republice i Vietnamu, představují se zde vietnamské tradiční kroje a probíhá řada vystoupení. Celý večer pak zakončí raut s tradičními vietnamskými pokrmy.¹¹⁰ Cílem této události je zlepšit vztahy mezi českou a vietnamskou mládeží a čeští studenti zde mají možnost poznat blíže vietnamskou kulturu, popřípadě si mezi mladými Vietnamci najít nové přátele. Každý rok se zde také předávají diplomy Vietnamcům, kteří navštěvovali kurzy češtiny. V listopadu 2014 se uskutečnil již třetí ročník této akce.

¹⁰⁴ Snaží se o vzájemné poznávání kultur, integraci Vietnamců do české společnosti a jazykovými kurzy češtiny pomáhá Vietnamcům k překlenutí jazykové bariéry.

¹⁰⁵ Realizuje vlastní rozvojové projekty, zaměřené zejména na efektivnost rozvoje a na ochranu životního prostředí a minimalizaci zdravotních rizik. Jeho prioritní partnerskou zemí je Vietnam.

¹⁰⁶ Nejdříve se konala každý rok, ale od roku 2010 se koná vždy po 2 letech.

¹⁰⁷ MISS VIETNAM ČESKÉ REPUBLIKY. missvietnamceskerekpubliky.com [online]. ©2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.missvietnamceskerekpubliky.cz>

¹⁰⁸ KRATÓCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.com [online]. ©2014 [cit. 2014-10-12]. *Miss Vietnam České republiky se stala Hana Maiová.* Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/ostatni/15578-miss-vietnam-ceske-republiky-se-stala-hana-maiova>

¹⁰⁹ Praktická část, resp. č. 4, s. 62.

¹¹⁰ ČESKO-VIETNAMSKÝ STUDENTSKÝ VEČÍREK. praha-libus.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-14]. II. Studentský česko-vietnamský večírek - pozvánka. Dostupné z: http://www.praha-libus.cz/art_file/vecirek-dracek_bezorezu.pdf

Mezi další pravidelné události pak patří také různé Vietnamské kulturní dny, festivaly apod., kde se Vietnamci snaží Čechům přiblížit svou kulturu. Na většině těchto akcí se vystupuje s tradičními vietnamskými tanci, zpěvem, časté jsou přehlídky tradičních krojů, dětská vystoupení, různé workshopy a ochutnávky vietnamské kuchyně.

Že jsou mezi Vietnamci tyto události čím dál tím více populárnější, potvrzují i moji respondenti. Všichni většinu ze jmenovaných akcí navštívili nebo o ní alespoň slyšeli. „*Osobně jsem se zúčastnil Česko-vietnamského studentského večírku a také Festivalu vietnamské kultury, takže mi nejsou tyto události cizí,*“ uvedl jeden z nich.¹¹¹

2.3 Tradiční stolování

Pro všechny země Dálného východu je současný způsob stolování stejný, převzatý před mnoha staletími od Číňanů.¹¹² Většina lidí pocházejících z těchto zemí dodržuje toto tradiční stolování i mimo svou vlast. Výjimkou nejsou ani Vietnamci žijící u nás. Tradiční stolování přispívá k atmosféře souladu a družnosti v rodině. Vietnamci jedí pomalu a při tom hodně mluví. Současně se snaží i relaxovat.¹¹³ „*Snažíme se dodržovat naši tradici, kdy všichni členové jí spolu u jednoho stolu. Je to asi jediný moment, kdy jsou všichni pohromadě,*“ říká nejstarší z mých respondentek.¹¹⁴ Rodina jí pohromadě, každý má své hůlky a misku, do níž si nabírá ze společných mís a talířů, na kterých je podle druhu rozděleno jídlo. Všechna jídla se na stůl servírují ve stejnou dobu. Základem každého jídla je teplá rýže nebo nudle. U společného jídla je zvykem, že nejmladší vyzve starší, aby si posloužili jako první. Což neplatí jen v rodině, ale také ve společnosti. Vietnamská strava je velmi pestrá a zdravá, což souvisí i s tradicí vietnamské a čínské medicíny, jež kladou důraz na prevenci. Složky vietnamských jídel se dělí na horké a studené či chladné a neutrální, které musí být navzájem vždy v rovnováze. Například hovězí maso je považováno za studené a pro vyvážení se k němu vždy přidává nějaký horký prvek, jako je třeba zázvor. Díky pestré a zdravé stravě bohaté na celozrnnou rýži, ryby a zeleninu, se mnoho Vietnamců dožívá vysokého věku.¹¹⁵

¹¹¹ Praktická část, resp. č. 3, s. 55.

¹¹² VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 166-167.

¹¹³ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 144.

¹¹⁴ Praktická část, resp. č. 5, s. 69.

¹¹⁵ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 144.

Celá vietnamská rodina jí pohromadě a má tři teplá jídla za den. K snídani si dají třeba jen masem ochucené instantní nudle, ovšem k obědu a k večeři pak mají rýži nebo nudle s masem a zeleninou nebo bylinkami. Oblíbeným pokrmem jsou také letní (nesmažené) nebo jarní (smažené) závitky. K dochucování se používá především rybí omáčka, která se přidává do mnoha jídel, něco jako u nás sůl, nebo pálivá čili omáčka. Tyto dvě omáčky jsou základním dochucovadlem ve vietnamské kuchyni.¹¹⁶

Co se nápojů týče, Vietnamci pijí hlavně zelený čaj, ale rádi mají také překapávanou kávu Trung Nguyen, která je velmi hořká a místo cukru se do ní dává sladké kondenzované mléko.

Když jde rodina nebo skupina Vietnamců do restaurace, bývá zvykem, že vždy platí za všechny jen jeden.¹¹⁷

V dnešní době si mnoho vietnamských rodin v ČR si uvaří i něco českého. „*Někdy se najdou i dny, kdy jíme něco českého, ale trošku na vietnamský způsob. Třeba řízky spolu s mixem dalších vietnamských jídel,*“ říká 21letý Vietnamec.¹¹⁸ Jedna respondentka dokonce uvedla: „*Vaříme obojí. Čtyři dny vietnamská jídla a tři dny česká.*“¹¹⁹ Co se týče mladších Vietnamců, pokud bydlí sami, už toto tradiční stolování většinou nedodržují a často si vaří českou kuchyni nebo ji míchají s vietnamskou. Jeden z mých dotazovaných, který ve svých 26 letech doposud bydlí s rodiči, řekl: „*Kdybych žil sám, tak si vařím vietnamská jídla přizpůsobené české kuchyni a stoluji v českém stylu.*“¹²⁰

¹¹⁶ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 120.

¹¹⁷ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 121.

¹¹⁸ Praktická část, resp. č. 3, s. 56.

¹¹⁹ Praktická část, resp. č. 6, s. 75.

¹²⁰ Praktická část, resp. č. 2, s. 49.

3 Rodina

Vietnamci, stejně jako další asijské národy ovlivněné konfucianismem, velmi dbají na rodinné vztahy, které jsou velmi těsné i mezi vzdálenějšími příbuznými. Rodina, jak mezi Vietnamci žijícími na území Vietnamu, tak mezi těmi, kteří svou rodnou zemi opustili a žijí kdekoliv ve světě, zůstává silnou životní hodnotou. Úcta ke starším je samozřejmostí. Musí se prokazovat rodičům, prarodičům, starším sourozencům i učitelům. Rodiče se starají o děti, a jakmile zestárnou, mají děti povinnost se zase postarat o své rodiče.¹²¹ „Konfucianství stanoví hlavní reprezentativní postavení v rodině muži. V tomto ohledu však proti konfucianství na území Vietnamu působí poměrně silně tradice obdivu ženy a matriarchální kultury. Společenské klišé však zachovává roli hlavy rodiny jako roli mužskou.“¹²²

I když mají vietnamští rodiče žijící v ČR na své děti málo času a často je dávají přes den na výchovu do českých rodin k českým „tetičkám“, večer se vždy celá rodina sejde společně u stolu. Výchovou u českých chův si prošla většina mladých Vietnamců. Podle nich samotných i podle jejich rodičů to pro ně bylo přínosem a pomohlo jim to při začlenění do české společnosti. „*Přínos rozhodně vidím v jazyce a v chování. Určitě jsem se díky této zkušenosti lépe naučil česky a také jsem trochu poznal, jaké to je v české rodině,*“ sdílí svou zkušenost mladý Vietnamec.¹²³

Vietnamci, kteří žijí u nás nebo v jiné zemi mimo Vietnam, posílají svým rodinám do Vietnamu peněžité příspěvky.¹²⁴ „*Byť mají moji prarodiče od státu vyplacený důchod, snaží se jim přesto moji rodiče posílat každý rok trochu peněz, aby měli bohatý lunární rok. A třeba aby měli i na léky a na své potřeby. Prarodiče to nepotřebují, ale je to vůči nim taková povinnost,*“ vysvětluje mladá Vietnamka.¹²⁵

Rodina je pro Vietnamce velmi důležitá a většina z nich má v Čechách příbuzné, se kterými se pravidelně navzájem navštěvují.¹²⁶ Jsou svým rodinám věrní. Rodinné poměry jsou pro ně klíčovou součástí kultury a jejich význam by nikdy neměl být podceňován. Nicméně

¹²¹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. s. 100.

¹²² Tamtéž. s. 100-101.

¹²³ Praktická část, resp. č. 3, s. 54.

¹²⁴ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 120-121.

¹²⁵ Praktická část, resp. č. 6, s. 72.

¹²⁶ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLAČÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diference Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 20.

je také pravda, že vsudypřítomné vlivy ze Západu působící hlavně na mladou populaci, podkopávají sílu takových rodinných vazeb.¹²⁷ Díky akulturaci se vietnamské děti, které zde žijí odmala, nebo se v České republice narodily, mnohdy cítí více jako Češi, než jako Vietnamci. Proces akulturace tak může mezi vietnamskými dětmi a rodiči vytvářet rozpory v hodnotách, které ovlivňují rodinné vztahy. Mezi přistěhovalci, kteří jsou více orientováni na svou původní kulturu, může být tradiční rodičovská výchova neúčinná, protože jejich děti rychleji přijmou kulturu hostitelské země. Problémy pak mohou také nastat v komunikaci mezi členy rodiny.¹²⁸ Někteří mladí Vietnamci už dnes umí více česky, než vietnamsky a mnohdy ani vietnamsky neumí skoro vůbec, protože vyrůstali u českých „tetiček“ a „babiček“ a je pro ně lehčí hovořit česky. Kdežto jejich rodiče umí česky většinou málo a špatně. Děti přistěhovalců často také slouží jako jazykový a kulturní „most“ mezi rodiči a členy majoritní společnosti.¹²⁹

3.1 Uctívání předků

Dalším velmi důležitým bodem v životě vietnamské rodiny je dosud nejrozšířenější obyčej a to uctívání předků.¹³⁰ „*Domnívám se, že v Česku, když někdo zemře, je stejně tak jako ve Vietnamu pohřeb a následuje hostina. Ve Vietnamu je pak skoro totéž. Po pohřbu následuje držení smutku, ale hostina je až o rok později a další a další rok,*“ vysvětluje tradici uctívání předků jeden z mých respondentů.¹³¹ Oltáře předků má ve svém domě nebo i v podniku většina vietnamských rodin. Dny, kdy se na něj přinášejí oběti, jsou 1. a 15. den v měsíci lunárního kalendáře, novoluní a úplněk.¹³² Během roku se najde mnoho příležitostí, kdy předky uctívat. Nejdůležitější je uctívání v den výročí úmrtí a Tet, tedy lunární Nový rok.¹³³ „Základem uctívání předků je vědomí závazků a vděčnosti vůči rodičům, prarodičům i vzdálenějším předkům za to, že dali člověku život. Žijícím i zemřelým rodičům musí synové a dcery působit radost tím, že žijí podle jejich představ a přání, přičiňují se o dobrou pověst

¹²⁷ CURRY, Jeffrey E. a kol. *Passport Vietnam : Your Pocket Guide to Vietnamese Business, Customs and Etiquette*. 1. vydání. California, USA.: World Trade Press, 2001. s. 17.

¹²⁸ HO, Joyce. BIRMAN, Dina. *Acculturation gaps in Vietnamese immigrant families: Impact on family relationships* [online]. National Institutes of Health. Northwestern University & University of Illinois at Chicago, 2010 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2802334/>

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 157.

¹³¹ Praktická část, resp. č. 1, s. 41.

¹³² VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 121.

¹³³ VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 157.

rodiny a pečují o své zdraví. V tomto smyslu je uctívání předků jako krásný národní obyčej přijímáno dodnes.¹³⁴

Oltáře jsou různě vyzdobeny, ovšem jsou věci, které tam nesmí nikdy chybět.¹³⁵ „Oltáře jsou sice poněkud modifikované, ale stále na nich najdeme klasické atributy, mezi něž patří ovoce, vonné tyčinky, fotografie blízkých členů rodiny a také fotografie předků.“ Kouř stoupající z tyčinek je pojátkem mezi živými a mrtvými členy rodiny.¹³⁶ Pálení těchto vonných tyčinek je ve Vietnamu součástí každého náboženského obřadu. Dále na oltář patří mísy, na které se o svátcích jako obětina dává ovoce a vázičky s květinami. Výzdoba by měla být symetrická.¹³⁷

Každá vietnamská rodina, i v České republice, má tento oltář k uctívání předků doma. Často můžeme tyto oltáře vidět i v obchodech či vietnamských restauracích. Jak jsme se dozvěděli od našich respondentů, některé rodiny mají dokonce dva oltáře vedle sebe, jeden pro předky manželky a druhý pro předky muže. „*Jakožto muže, oltář uctívající mého otce je větší a honosnější než ten manželčin, ale přikládáme jim stejnou hodnotu, pouze velikost oltáře je odlišná.*“¹³⁸ Některé rodiny používají kromě oltáře uvnitř domu i takzvaný prozatímní oltář. „*Prozatímní oltář, pokud se nemýlím, se používá jen na konci roku. Směřuje na východ. A snad je to dokonce jediný, který se pokládá mimo dům, před dům,*“ vysvětluje jeden z Vietnamců.¹³⁹

3.2 Vietnamská svatba

Vietnamské svatby jsou velkolepé, honosné, s mnoha hosty a plné pozlátka s bohatou výzdobou. I když se konají podle vietnamského zvyku, ženich i nevěsta jsou oblečeni stejně jako u nás, v bílých šatech a černém obleku. Ovšem počet hostů na svatbě je třeba i několik stovek. Vše začíná tím, že ženichova rodina jede za nevěstinou rodinou, aby je požádali o nevěstinu ruku. Poté se všichni společně vydají na hostinu, kterou pořádá ženichova rodina. Nevěsta i ženich mají jednu družičku a jednoho mládence, přibližně ve svém věku. Na svatbě je velká hostina, mnoho jídla a pití, slaví se, pronášejí se projevy a tančí se.

¹³⁴ Tamtéž. s. 157-158.

¹³⁵ Tamtéž. s. 168.

¹³⁶ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. s. 103.

¹³⁷ VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 168-169.

¹³⁸ Praktická část, resp. č. 1, s. 42.

¹³⁹ Praktická část, resp. č. 4, s. 61.

Vhodný den pro svatbu se stanovuje podle lunárního kalendáře tak, aby byl v souladu s daty narození ženicha i nevěsty.¹⁴⁰ Ve dvanáctiletém cyklu lunárního kalendáře, který se běžně používá po celé východní Asii, je mnoho roků považováno za vzájemně neslučitelné. Některé roky mají podle pověr přinášet smůlu, pokud jsou nesprávně sloučeny s jinými roky. Například muž narozený v roce Tygra si nemůže vzít svou milou, pokud se narodila v roce Koně. Tedy za předpokladu, že nechce přerušit rodinné vazby s rodiči a staršími příbuznými. Takové manželství by přineslo smůlu.¹⁴¹

Vietnamci, jako mnoho asijských národů, velmi rádi fotografují, a tak mají ze svateb obrovské množství fotografií.¹⁴²

3.3 Vietnamská jména

Příslušnost k určité rodině či k určitému rodu se od tisíciletého období čínské nadvlády, která trvala od roku 938, označuje příjmením. To se ve jménech Vietnamců, podobně jako u Číňanů, Japonců nebo Korejců píše vždy na prvním místě. Celé vietnamské jméno se skládá z 3 a více slov. „Na rozdíl od prakticky neomezeného množství našich příjmení mají Vietnamci podobně jako Číňané a Korejci jen určitý soubor rodových jmen. Jsou vesměs původu čínského, i když se jinak vyslovují.“¹⁴³ K nejpoužívanějším příjmením mezi Vietnamci patří Nguyen, Tran, Phan, Pham, Bui, Hoang, Dang, Trinh, Le, Dinh atd. Nejčastějším příjmením bývá Nguyen. Lidé se stejným příjmením nejsou samozřejmě vždy příbuznými. „Poměry, za nichž lidé dostávali příjmení nebo je měnili, byly různé. Po pádu dynastie Ly například toto příjmení úplně vymizelo. Všichni jeho nositelé totiž byli nuceni přijmout rodové jméno Nguyen. Po svržení Maců zase mnozí jejich potomci přijali rodové jméno Phan.“¹⁴⁴ Děti dědí příjmení po otci, ale ženy si i po sňatku nechávají příjmení vlastní. Manželé tudíž nemají stejná příjmení, jako jsme tomu většinou zvyklí u nás. U Vietnamců v České republice je tomu stejně tak, ale najdou se i výjimky, například u česko-vietnamských párů.

¹⁴⁰ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 122.

¹⁴¹ ASIAN RECIPE. asian-recipe.com [online]. ©2012 [cit. 2014-08-17]. Superstition in Vietnam. Dostupné z: <http://www.asian-recipe.com/vietnam/vn-information/superstition-in-vietnam.html>

¹⁴² VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 122.

¹⁴³ VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 154.

¹⁴⁴ Tamtéž.

Co se týče osobních jmen, což je obdoba našich křestních jmen, mají jich Vietnamci obrovské množství. Většinou bývají jednoslabičná a mají nějaký význam. Rodina do jména dítěte skrze význam vkládá svá přání, naděje nebo představy o jeho budoucnosti.¹⁴⁵ Pro dívky se volí především jména symbolizující krásu a něžnost. Například Hoa (Květina), Lan (orchidej), Thuy (Voda), Huong (Vůně) nebo Ngoc (Nefrit). Chlapecká jména mohou být zase volena například podle dobrých vlastností. Například Trung (Věrný), Hung (Mohutný), Phuc (Šťěstí) nebo Tho (Dlouhověkost).¹⁴⁶ Někdy se ovšem mužská a ženská jména rozeznat nedají.¹⁴⁷

Vietnamská osobní jména se obvykle skládají ze tří prvků v následujícím pořadí: první je jméno rodiny nebo klanu (ho) jako například Nguyen, Tran, Le a podobně. Druhé je prostřední jméno (chu dem nebo chu lot). Například Van, Dinh, Huu atd. A třetí je osobní nebo křestní jméno (ten). Příklad může být tedy: Nguyen Van Nam, kde příjmení Nguyen označuje vzdálený klan. Van je střední jméno neboli jméno, které odlišuje jedince se stejným jménem i příjmením. A Nam je osobní neboli křestní jméno. Jsou i případy, že je střední jméno vynecháno. To se ale vyskytuje méně často.¹⁴⁸

Prostřední prvek vám téměř vždy napoví jedincovo pohlaví. Jména dívek totiž od roku 1945 obsahují většinou Thi. Druhá mužská jména bývají většinou Van, Huu, Duc, Dinh, Xuan, Ngoc, Quang nebo Cong. Křestní jméno pak díky různým prostředním jménům může zůstat stejné třeba i pro všechny mužské členy jedné rodiny.¹⁴⁹

Někdy mohou prostřední jména znamenat také pořadí narození. To je rozšířené především u Vietnamců z jihu. Nejstarší syn nebo dcera má prostřední jméno Hai, což znamená druhý. Postavení prvního totiž v rodině náleží otci. Další jsou pak jména podle dalších číslovek, tedy Ba, Tu, Nam atd.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž. s. 155

¹⁴⁸ ASIAN RECIPE. asian-recipe.com [online]. ©2012 [cit. 2014-07-30]. *Vietnamese Names*. Dostupné z: <http://www.asian-recipe.com/vietnam/vn-information/vietnamese-names.html>

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. s. 155.

3.4 Vzdělávání

Úcta ke vzdělávání a učitelům je mezi Vietnamci ovlivněna konfucianstvím. Vietnamští žáci dosahují pravidelně velice dobrých výsledků a pro jejich rodiče je vzdělání dětí to nej-důležitější.¹⁵¹ „Tradiční názor na učitele je ve Vietnamu staví nad vlastního otce.“¹⁵² Vietnamští rodiče chtějí, aby se jejich děti mohly díky studiu mít v budoucnu lépe, než oni sami a také, aby je mohli patřičně zaopatřit. Na studijní výsledky svých dětí jsou pak Vietnamci velmi pyšní.¹⁵³

„Motivace vietnamských dětí k učení je dnes obecně vyšší než motivace dětí českých a vychází z tradice, která je Vietnamcům vštěpována rodinou a společností.“¹⁵⁴

Vietnamští rodiče dobře vědí, že jejich děti budou mnohem úspěšnější, když budou dobře ovládat češtinu. Většinou své děti nutí k neustálému velmi intenzivnímu učení, domlouvají jim různá doučování a podobně. Škola nyní hraje také velmi důležitou roli při integraci a působí pozitivně na česko-vietnamské vztahy.¹⁵⁵ „Pro vietnamskou rodinu je to často jediný informační kanál o české společnosti.“¹⁵⁶ Díky obrovskému nátlaku rodičů mají vietnamské děti obvykle jedny z nejlepších prospěchů na školách a úspěšně školy reprezentují na nej-různějších soutěžích a olympiádách. Nejvíce vynikají v matematice, fyzice a podobných předmětech. Jejich průměrný prospěch na našich základních školách je kolem 1,3 a na střed-ních 1,7.¹⁵⁷ Vysokoškoláci studují většinou školy ekonomického nebo technického zamě-ření.¹⁵⁸

„Vietnamské děti mají méně volného času, učí se mnohem více než české děti, nechodí ven, tráví hodně času na internetu, hlavně bohatší rodiny platí dětem doučování a prestižní kroužky, např. jazyk a tenis.“¹⁵⁹

¹⁵¹ VASILJEV, Ivo In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 80.

¹⁵² Tamtéž. s. 120.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ KOCOUREK, Jiří. PECHOVÁ, Eva In ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 158.

¹⁵⁵ Tamtéž. s. 159

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 35.

¹⁵⁸ Tamtéž. s. 36.

¹⁵⁹ ŠIMKOVÁ, Svatava. *Na křižovatce kultur aneb Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2010. s. 17.

Většina cizinců v českých mateřských a základních školách pochází z Vietnamu.¹⁶⁰ Vietnamští žáci, kteří jsou nyní na našich základních školách, se buď narodili ve Vietnamu a přišli sem s rodiči ještě jako malí, nebo už se narodili v Čechách.¹⁶¹

Děti Vietnamců, které přišly do školy už jako starší, bez znalosti češtiny, jsou často řazeny do nižších ročníků, než do jakých by měly podle věku docházet. Většinou to bývá o jeden ročník níže, protože pokud by se učitel věnoval žákovi v hodinách individuálně, neměl by čas na zbytek třídy. Ujala se také myšlenka vyučovat český jazyk všechny žáky cizince současně v jedné třídě, ať už by byli jakkoliv staří. V některých školách je také možnost doučování češtiny v zájmových kroužcích.¹⁶² „Rozšířeným a podle všeho úspěšným modelem eliminace jazykového handicapu je doučování mimo běžnou školní výuku. Tato praxe je flexibilní a reaguje na potřeby žáků, často vychází z iniciativy rodičů.“¹⁶³

Školní docházka vietnamských dětí na české školy přináší vietnamské komunitě i nevýhody. Ty jsou často příčinou kulturní změny uvnitř komunity. Děti se velmi rychle přizpůsobí způsobu života svých českých spolužáků a vzdalují se tak obyčejům života své komunity.¹⁶⁴

Studijní disciplína vietnamských žáků a jejich školní docházka je většinou na mnohem vyšší úrovni než u českých dětí.¹⁶⁵ „Souběžným efektem kulturní změny je například emancipace vietnamských dívek skrze školu.“¹⁶⁶ Děti se ve škole většinou dobře naučí česky a sžijí se s českým prostředím, a často pak neumí vůbec psát vietnamsky či dokonce vietnamsky neumí ani mluvit. Například i vietnamští sourozenci či vrstevníci spolu často komunikují jen v češtině.¹⁶⁷ Jedna z respondentek dokonce říká: „*Syn měl v mládí zlozvyk, že mluvil napůl vietnamsky a napůl česky. Ale nelze mu to vyčítat, protože neměl mezi svými vrstevníky mnoho kamarádů vietnamské národnosti.*“¹⁶⁸

Co se týče vysokoškolského studia, tak u mladých Vietnamců často dochází k oslabení vlivu rodičů na jejich studium a studijní kázeň. Postupně se pak jejich výsledky přibližují

¹⁶⁰ ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. s. 171.

¹⁶¹ Tamtéž. s. 172.

¹⁶² Tamtéž. s. 173.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Tamtéž. s. 176.

¹⁶⁵ Tamtéž. s. 175.

¹⁶⁶ Tamtéž. s. 175-176.

¹⁶⁷ MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. s. 36.

¹⁶⁸ Praktická část, resp. č. 5, s. 67.

průměru české populace. Především pak na vysokých školách, kde hraje hlavní roli analytické a samostatné myšlení, mají výjimečné studijní výsledky opravdu jen ti hodně nadaní. A těch je stejně jako v majoritní společnosti menšina.¹⁶⁹

¹⁶⁹ KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLAČÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciaci Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013. s. 24.

Praktická část

4 Úvod

Cílem praktické části bylo získat bližší informace o vietnamské minoritě na českém území přímo od jejích členů, lépe tak této skupině porozumět a získat bližší informace o tématech, kterými jsem se zabývala v teoretické části. Vzhledem k tomu, že jsem chtěla získat co nejvíce informací od příslušníků vietnamské minority, použila jsem kvalitativní šetření, metodu polostrukturovaného rozhovoru.

Záměrem tohoto výzkumu bylo získat informace o Vietnamcích pobývajících na území České republiky, o způsobu jejich rodinného, studentského i pracovního života a vztahu k majoritní společnosti. Věřím, že výsledky výzkumu přispějí k většímu porozumění vietnamské komunitě.

Respondenti byli vybráni a osloveni z řad mých vietnamských známých a na akcích vietnamské komunity, kterých jsem se zúčastnila. Dotazovaných bylo celkem 11 ve věku od 20 do 62 let. Průměrný věk všech dotazovaných činí 31,7 let.

Jednou z podmínek pro výběr respondentů bylo, aby žili v České republice alespoň 2 roky. Oslovení Vietnamci byli, po obeznámení s tématem mé bakalářské práce, ochotni spolupracovat a interview mi poskytnout.

Předem jsem si určila základní otázky, týkající se různých oblastí, kterými se zabývám v teoretické oblasti mé práce a provedla jsem s respondenty hloubkový rozhovor. Při rozhovorech s respondenty, kteří uměli špatně česky, mi překládali jejich děti nebo příbuzní. Data jsem si zaznamenávala písemnou formou do notebooku nebo na diktafon a následně je přepsala. Interview proběhlo ve dvou kolech a pokaždé trvalo v rozmezí od 60 do 90 minut. Celkem jsem provedla rozhovor s 11 Vietnamci žijícími v ČR, z toho bylo 6 mužů a 5 žen. Z těchto respondentů jsem si pak vybrala 6, s kterými jsem se znovu setkala a prohloubila minulé rozhovory o další podrobnější otázky. Tyto rozhovory jsem pak použila pro svou bakalářskou práci. Šestice vybraných respondentů čítá 2 ženy a 4 muže ve věku 21 až 62 let. Jejich průměrný věk je 35 let.

Získané informace mohou být využity k zefektivnění práce s Vietnamci cizineckými úřady, neziskovými úřady zabývající se menšinami a podobně. Také pomohou nahlédnout do života české vietnamské komunity a přiblížit vietnamskou kulturu.

Já sama se zabývám vietnamskou minoritou a setkávám se s Vietnamci na různých akcích pořádaných Svazem Vietnamců, různými neziskovými organizacemi či vietnamskými spolky, a proto bylo i pro mne osobně významné toto téma prozkoumat.

5 Rozhovory s Vietnamci žijícími v ČR

5.1 Respondent č. 1

Respondentem číslo 1 je 62letý muž narozený v Ha Tinh ve Vietnamu s aktuálním bydlištěm v Šumperku. Ve Vietnamu vystudoval střední školu s maturitou a v současné době je v důchodu.

Jak dlouho žijete v ČR?

Od roku 1988.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

V letech 1975 až 1984 jsem žil na Slovensku. Pak jsem se vrátil do Vietnamu a poté jsem přijel do ČR.

Proč jste se vrátil do Vietnamu a poté se vydal zpět do Československa?

Z důvodu toho, že jsem byl v Československu díky mezinárodní smlouvě a ta byla zároveň pracovní, tak jsem se musel vrátit, jelikož vypršela platnost a ve Vietnamu jsem pak tuto smlouvu prodloužil. Samozřejmě jsem byl s rodinou a manželkou, kterou jsem za celou tu dobu neviděl, a prodloužení té smlouvy nebylo ze dne na den.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země, či se vrátit zpět do Vietnamu?

Jelikož tu máme děti, tak chceme zůstat zde. Do Vietnamu spíše rekreačně.

Co vás/vaši rodinu přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Přiletěl sem jako vedoucí mezinárodní skupinu, takže jsem měl mezinárodní pracovní smlouvu mezi dvěma státy.

Kde vaše rodina sehnala finance na cestu do ČR?

Aby sem mohla přijet i moje rodina, musel jsem pracovat zhruba dva roky, abychom mohli konečně být spolu v Česku.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Zas tak často ne. Já už jsem na to starý. Jezdím tam přibližně jednou za 4 roky. Ostatní členové cestují, pokud chtějí. Ale také tam nejezdí často.

Jak a s kým udržujete kontakty, pokud do Vietnamu nejezdíte?

Mobilním telefonem s blízkými příbuznými.

Byli vás v ČR někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

Ano a několikrát, především z manželčiny strany, kde někteří členové jsou politici, tak cestují často a i za námi, ale nezdržují se moc dlouho. Co se týče té moje, to je těžší, není tolik zaopatřená, a tudíž vše musíme hradit my. Nedokážu s přesností říct, jak často, spíše je to o náhodě, ale nyní předpokládám, že všichni přiletí na budoucí svatbu mé dcery.

Jakým způsobem podporujete rodiče? Posíláte peníze do Vietnamu? Z čeho žijí prarodiče, když mají potomky tady?

Samozřejmě, jelikož jsem nejstarší a zároveň syn, tak je mojí povinností se starat o ostatní, ale především o své rodiče. Mám už jenom maminku a té pravidelně posílám dostatek peněz na celý rok. Jestliže je nějaký nedostatek, není problém jí peníze zaslat, což teď nemyslím prostřednictvím online bankovníctví, ale například přes manželčinu stranu, kteří tam po domluvě zajedou. Sourozencům už pak neposílám, ale spíše, když přiletíme někdo z nás do Vietnamu, tak jim dáme peníze z ruky do ruky. Chci vidět, že si je zaslouží a potřebují je.

Čím jste se živil ve Vietnamu?

Ve Vietnamu je to těžké, vždycky na něčem děláte. Takže buďto na poli, na stavbě, pomáháte stěhovat a podobně. Později jsem se stal důstojníkem.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

V Šumperku je velká komunita, takže společně slavíme některé tradiční svátky a občas někdo uspořádá hostinu. Takže dá se říct, že se scházíme často.

A máte přátele, se kterými se vídáte, i mezi Čechy?

Mám i takové přátele, ale není to tak, že bychom chodili na pivo. Občas když je svátek či hostina, tak je tam pozvu, anebo když se potkáme ve městě tak spolu hovoříme. Přátelé jsou především vietnamští, jde o to, že máme jinou mentalitu, aspoň tedy já.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Ano, máme rodinu takřka všude. Ať už je to Amerika, Švýcarsko, Austrálie, Francie, Rusko, Korea, Čína nebo další země.

Využil jste možnosti dvojího státního občanství a máte teď tedy české i vietnamské občanství?

Ne, mám důchod, takže jsem to neřešil. Ale moje děti ho mají. Myslím si, že pro ně je to přínosné.

V čem například myslíte, že je to přínosné?

Tak především cestování, já už jsem na to starý, ale děti díky tomu nemusí zařizovat vízum, budou mít v budoucnu i ten důchod, já ho sice mám, ale ten můj je invalidní. A celkově, český stát se stará o své občany lépe než ten vietnamský. Tím nechci říct, že Vietnam je špatný, jen si myslím, že český systém funguje líp, než ten vietnamský.

Jak rychle jste se naučil česky a co vám dělalo největší problémy?

Za tři měsíce. Ale předtím jsem žil na Slovensku, takže přestup na češtinu nebyl tak složitý. Největší problém mi dělalo vyjádřit své myšlenkové pochody.

A měl jste větší problém rozumět nebo mluvit?

Jelikož pocházím z oblasti Ha Tinh, kde nám i ostatní Vietnamci mají problém porozumět, tak určitě mluvit. Smysl slov chápete rychleji, ale jelikož mám těžký akcent, teď už nikoliv, ale ze začátku ano, tak jsem nemohl přijít na to, jak se strefit do přízvuku a co se týče Ř, tak to se mi povede až na tak na pátý pokus.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

Jak kdy. Dříve hodně česky, ale jelikož se děti naučily už dobře mluvit, tak teď hlavně vietnamsky.

Dávali jste děti vychovávat k českým „tetičkám“ jako mnoho vietnamských rodičů?

Ano dávali, neměli jsme moc peněz a ty byly a jsou opravdu potřeba, ale v té době víc. Proto naše děti hlídala česká babička, která bydlela naproti.

A myslíte, že jim to přineslo něco pozitivního do života?

Děti se naučili rychle zapadnout do české komunity. Také rychleji mluvit česky. Spíš bych povznesl negativum a to je to, že jelikož jsme na naše děti neměli tolik času, jejich vietnamština byla otřesná a až zhruba od 16 až 17 let se naučili mluvit. Takže si představte manželku, chce jim vynadat, učiní tak ve vietnamštině a syn s dcerou za každým slovem: „A co to znamená?“

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Všechny. Slavíme jako ve Vietnamu.

To jsou například které svátky?

Ve Vietnamu jde spíše o tradice, svátek jako takový je Tet. Ale co se týče tradic, nejsou nikterak veselé a jsou spojené s náboženstvím. Domnívám se, že v Česku, když někdo zemře, je stejně tak jako ve Vietnamu pohřeb a následuje hostina. Ve Vietnamu je pak skoro totéž. Po pohřbu následuje držení smutku, ale hostina je až o rok později a další a další rok. Také máme rádi mezinárodní den žen, kdy se všichni muži společně sejdeme, uspořádáme hostinu pro naše milované a oslavujeme je a tancujeme.

Jak u vás vypadá například oslava Tetu? Jaká jídla vaříte?

Někteří Vietnamci se sejdou pospolu, ale my pouze s rodinou. Manželka udělá tradiční banh chung a co se týče zbytku, tak zbytek je podle toho, na co máme chuť ten rok. Ale co opravdu máme každý rok, tak je mořský hot pot, rodina ho miluje.

Odpalujete petardy?

Petardy bohužel nepouštíme, radnice v Šumperku nám to nepovolila, ale oslavujeme to.

Dodržujete doma tradici uctívání předků?

Ano, na tohle si potrpím.

Máte doma i oltář? A kde berete například falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Ano máme. Jakožto muže, oltář uctívající mého otce je větší a honosnější než ten manželčin, ale příkládáme jim stejnou hodnotu, pouze velikost oltáře je odlišná. Bankovky se dají zakoupit na tržnici, není to problém.

Takže máte doma dva oltáře?

Ano, dva vedle sebe.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

To ne, raději hraju doma šachy a navíc tyhle věci jsou moc daleko. Ale pokud by byly něco i v Šumperku, rád se přijdu podívat.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Dříve ano. To bylo ale spíše tak, že jsme neměli na to koupit si stůl a jedli jsme společně na zemi. Teď už moc ne. A co se týče jídla, pokud nejsou děti doma, tak vaříme výhradně vietnamské.

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

Vietnamské rodiny jsou více spjaté. Ani u nás není na prvním místě tolik zdraví jako rodina.

Cítíte se být začleněn do české společnosti?

Ani ne. Nevyhledávám českou společnost. Ale dcera má snoubence Čecha a s jeho rodinou vycházíme skvěle.

Mnoho vietnamských rodičů je proti tomu, aby jejich děti měly smíšené manželství. Jak jste reagovali vy, když vaše dcera přivedla domů Čecha?

No, jelikož si moje dcera bude brát Čecha, nikdy jsem proti tomu nic neměl a ani manželka.

Co pro vás bylo největším problémem při tomto začleňování?

Charakter některých lidí, kteří často měli předsudky vůči Vietnamcům.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Přestavovali byste si nějaké změny? V čem?

Přiznám se, že nad tímto sem nikterak nepřemýšlel, vždycky jsem bral lidi, jací jsou. Jako takové mi přijdou dobré. Dříve byly horší, byly jsme pro Čechy opravdu cizinci, ale nyní nás berou jako součást státu.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Teď už to tak není, respektive vůbec, ale dříve, když jsem provozoval obchod a kupoval nemovitosti a měl tak svůj business, spousta Čechů si myslela, že jim nerozumím, a tak se mnou jednali hnusně, já jim to nedal znát a posléze se na ně vybodl, což uškodilo především jim. Nadávky poznáte snad v jakémkoliv jazyce.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

Vždy s námi jednali fér a brali i v úvahu jazykovou bariéru, takže si myslím, že s námi jednali férově a stejně tak jak by jednali s Čechy.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Rád čtu novinky na internetu a koukám na zprávy v televizi.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Pouze o politiku a ekonomiku.

Která česká tradice se vám líbí?

Mám rád Vánoce, rodina prostě vypne v pracování a my se sejdeme a jsme spolu, takovéto okamžiky mám nejradši. Vánoce tomu ještě pomáhají tou atmosférou, která je všude.

5.2 Respondent č. 2

Respondentem číslo 2 je 26letý muž narozený v Bac Giang ve Vietnamu s aktuálním bydlištěm v Praze. Vystudoval podnikovou ekonomiku a management na VŠE v Praze a nyní pracuje jako řídicí reprezentant v pojišťovně ERGO.

Jak dlouho žijete v ČR?

Žiji zde 19 let.

Jak dlouho zde žijí vaši rodiče?

Také 19 let.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

Z Vietnamu. Ale otec předtím ještě pracoval v Rusku.

Čím se v Rusku živil?

Prodejem oblečení na stáncích.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země, či se vrátit zpět do Vietnamu?

Zůstat.

A myslíte, že tu chtějí zůstat i vaši rodiče?

Budoucnost je daleká, pravděpodobně se budou chtít dožít zde v Čechách nebo možná ve Vietnamu.

Co vás/vaši rodinu přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Přijeli jsme v rámci sloučení rodiny a také za prací.

S kým z rodiny jste se slučovali, když jste říkal, že vy i vaši rodiče zde žijete stejnou dobu?

Sloučení s otcem. Otec nás, tedy mě, sestru a matku, pozval do ČR. Otec tu předtím pracoval nějakou dobu, aby nám vydělal peníze na cestu.

A jak jste vyřizovali vízum?

Nevím, vše vyřizoval otec.

Kde vaše rodina sehnala finance na cestu do ČR?

Nejdříve otec sám v Rusku a v Čechách dřel 7 dní v týdnu, aby tyto finance sehnal.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Jednou za 3 až 5 let.

Proč ne častěji?

Finanční důvody. Letenka do Vietnamu stojí cca 20 000 Kč a přibližně 10 000 Kč je pak útrata ve Vietnamu. Také jsou v tom pracovní a časové důvody. Nemůžeme jen tak na měsíc zavřít obchod. Hrozí tu pak například ztráta zákazníků.

Jak a s kým udržujete kontakty, pokud do Vietnamu nejezdíte?

Přes sociální sítě, mobilní telefony a komunikační aplikace. S blízkými příbuznými z Vietnamu i z Čech.

Byli vás v ČR někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

Ne.

Jakým způsobem podporujete prarodiče? Posíláte peníze do Vietnamu? Z čeho žijí pra-rodice, když mají potomky tady?

Otec je nejstarší syn a tak posíláme peníze. No a prarodiče mají ještě potomky i ve Vietnamu.

V jakém oboru pracují vaši rodiče?

Podnikání. Nákup a prodej zboží. Mají krámk.

Čím se vaše rodina živila ve Vietnamu? Jaké mají vaše rodiče vzdělání?

Matka byla švadlena a otec auto-moto mechanik. Mají základní vzdělání.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

Ano, přibližně jednou za 2 až 3 týdny na různých událostech, party a podobně, abychom udržovali vztahy.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Sourozenci, příbuzní a známí z rodného města rodičů jsou také v Čechách.

Využil jste možnosti dvojího státního občanství a máte teď tedy české i vietnamské občanství?

Ano využil.

A jakou v tom vidíte výhodu mít české občanství?

Výhoda v českém občanství je podle mne v tom, že mohu cestovat po celé Evropě bez omezení a mohu využít všech výhod Evropské unie.

Máte více českých nebo vietnamských přátel?

Vietnamských.

Mluvíte mezi sebou se svými vietnamskými vrstevníky vietnamsky nebo už spíše česky?

Ze 70 % česky.

Přemýšlel jste někdy o možnosti založení smíšené rodiny, když žijete v ČR?

Ne, ale kdyby přišlo na věc, tak se tomu nebráním. Ale zatím to nepreferuji. V česku se každý druhý rozvádí, každý s každým má dítě, a takhle nechci dopadnout. Všechny smíšené páry, co znám, potkám nebo jsem o nich slyšel, tak se nakonec vždy rozvedli či rozešli. Vím jen o jednom páru, který to dotáhl až do konce. Je jim už kolem šedesátky.

Co by na to řekli vaši rodiče, kdybyste měl vážný vztah s Češkou?

Asi by mě poslali na kastraci. Byli by silně proti. Důvody jsou ty, co jsem uvedl u přechozí otázky. Dále jsou to ještě kulturní a komunikační rozdíly.

Jak rychle jste se naučil česky? Co vám dělalo největší problémy?

Rozumět a dorozumět se jsem se naučil během 3 až 4 let. Perfektně jsem uměl česky za 6 let.

Co vám při učení češtiny dělalo největší problémy?

Pády, skloňování, slovosled. A spíše mluvení, než rozumět.

Patříte mezi mladé Vietnamce, které vychovávaly české chůvy? Pokud ano, co vám to přineslo? Co vás naučily?

Patřím. Přineslo mi to náhled do chování české rodiny. Přejímal jsem nové názory, novou kulturu a zvyky. Naučili mě být Čechem.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

S rodiči vietnamsky a se sestrou česky.

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Lunární rok, ten slavíme podobně jako české Vánoce. Pak také první měsíc novorozeněte. Tradičně se slaví první měsíc života dítěte. Samozřejmě slavíme výročí úmrtí člena rodiny, kdy se každý rok musí uvařit hostina jako vzpomínka na zesnulého. Na oltář zesnulého se dá uvařené jídlo, které se běžně jí, ovoce, alkohol, „zlaté papíry, dolary“ a zapálí se vonná tyčinka. Na společnou večeři se pak pozvou příbuzní.

Jak se takový první měsíc novorozeněte slaví a proč?

Oslavuje se buď doma, nebo v restauraci. Pozvou se příbuzní a přátelé na společnou večeři a oslavuje se jeho první měsíc. Proč, to nevím. Je to prostě taková tradice.

Máte doma oltář k uctívání předků?

Ano, každá vietnamská rodina ho má.

A kde berete falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Kupují se na tržnici, kde se Vietnamci slučují a obchodují mezi sebou. V Praze například v Sapě na Libuši v Brně třeba zase tam v té tržnici na Olomoucké.

Jaká jídla na vaříte při oslavě Nového lunárního roku? Odpalujete petardy?

Vaříme klasické jídlo a nesmí chybět rýžový koláč banh trung, smažené jarní závitky, bambusová polévka. Naše rodina neodpaluje. Jiné ano, ale ne většina.

Zajímají vás vietnamské tradice nebo vám je doma spíše vnucují?

Už mě to moc nezajímá, ale jsem k tomu už naučený, takže osobně budu také slavit ty hlavní tradiční svátky jako Nový lunární rok, uctívání mrtvých členů rodiny a budu mít oltář.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

Ano, na některých jsem byl a párkrát jsem některé z nich dokonce moderoval.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Když žiji s rodiči, tak ano, ale občas si uvaříme i něco z české kuchyně jako je řízek a bramborový salát, vepřo knedlo zelo, guláš a podobně. A stolování u rodičů také dodržujeme. Kdybych žil sám, tak si vařím vietnamská jídla přizpůsobené české kuchyni a stoluji v českém stylu.

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

V české rodině je hodně individualita, svobodomyslnost, rovnoprávnost mezi rodiči a dětmi v dospělém věku, děti v dospělosti opouští své rodiče a většina se o ně ani nestará. Ve vietnamské rodině je větší soudružnost, pokora, úcta ke starším, hierarchie mezi rodiči a dětmi i v dospělém věku. Nejstarší syn nebo jeden ze synů nebo synové většinou neopouští své rodiče a starají se o ně ve stáří.

Cítíte se být začleněn do české společnosti?

Jednou nohou ano, druhou ne.

Co pro vás bylo největším problémem při tomto začlenění?

Původ, odlišná kultura, odlišné myšlenky.

Co pro vás bylo největším problémem při začlenění do české školy mezi české studenty?

Na začátku jazyková bariéra, původ, odlišná kultura.

Měl jste ve škole asistenta pedagoga, než jste se naučil rozumět?

Neměl. Rok jsem se učil u české chůvy, než jsem nastoupil do školy.

Jaký byl rozdíl, který jste zaznamenal v české škole oproti vietnamské?

V české škole je lepší studijní zázemí a prostředky, demokratický přístup kantorů oproti škole vietnamské.

Jak vás přijali čeští spolužáci, když jste přišel/přišla do české školy? Pomáhali vám?

Přijali mě přátelsky, ale s vědomím, že nejsem Čech jako oni.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Přestavovali byste si nějaké změny? V čem?

Česko-vietnamské vztahy jsou a budou podle mne od 2. generace Vietnamců čím dál tím lepší. Za 10 až 20 let budou čeští Vietnamci jako Češi. Zatím nemám představu o změnách.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Neumějí smlouvat. Vadí mi, že se starají jen o sebe. Názor? Moc pohodoví národ. Neustále si na všechno stěžují. Nejsou ochotní pracovat hodně za málo. Nejsou moc podnikaví. Radši hledají jistou práci, kde každý měsíc dostanou zapláceno. Jsou hodně individuální, starají se jen o sebe.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

U mě osobně ano.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Nesleduji.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Málo.

Je něco, co nejste schopni z české kultury nikdy přijmout?

Dávat své rodiče do domova důchodců nebo je nechat nakupovat o holích a berlích.

Která česká tradice se vám líbí?

Vánoce, ale to české myslím není. Když jsem byl malý, tak Velikonoce. Jiné tradice neslavím, nebo o nich nevím.

5.3 Respondent č. 3

Respondentem číslo 3 je 21letý muž narozený ve Frýdku-Místku v České republice s aktuálním bydlištěm v Praze. Studuje na obor Ekonomie na Vysoké škole ekonomické v Praze.

Jak dlouho žijete v ČR?

V České republice jsem se narodil, takže zde žiji už 21 let.

Jak dlouho zde žijí vaši rodiče?

Oba moji rodiče do Česka přijeli ve svých 18 letech. Tatka je zde 35 let a mamka 28 let.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

Moji rodiče sem do České republiky přišli přímo z Vietnamu.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země, či se vrátit zpět do Vietnamu?

Jelikož jsem se zde narodil, tak už považuji Českou republiku za svůj domov. Vietnam je pro mne jako místo návštěv, kam zajedu navštívit své příbuzné a je pro mne destinací pro dovolenou. Jinak, pokud by přišla zajímavá nabídka, nebránil bych se pracovat a žít v zahraničí.

Co vás/vaši rodinu přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Na základě dohody a spolupráci mezi Vietnamem a tehdejším Československem se pro moje rodiče naskytla možnost sem přiletět. Rodiče určitě viděli migraci do ČR jako šanci k získání lepší životní úrovně.

A jak vaše rodiče vyřizovali vízum?

Nevím.

Kde vaše rodina sehnala finance na cestu do ČR?

Bohužel, tohle také nevím.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Není to pravidelně a nejezdíme celá rodina. Ale je to zhruba každé 3 roky, co nějaký člen rodiny letí do Vietnamu.

Jak a s kým udržujete kontakty, pokud do Vietnamu nejezdíte?

V dnešní době vyspělých technologií, už není tak velký problém komunikovat s příbuznými, kteří žijí ve Vietnamu pomocí internetu.

Byli vás v ČR někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

Pouze jednou. Byl tu strýc z otcovy strany.

Jakým způsobem podporujete prarodiče? Posíláte do Vietnamu peníze? Z čeho žijí vaši rodiče, když mají potomky tady?

Z matčiny strany už prarodiče nemáme. A od otce máme dědu, tak tomu peníze rodiče posílají. A dřív posílali samozřejmě i ostatním prarodičům.

V jakém oboru pracují vaši rodiče?

Prodávají v potravinách, jako mnoho jiných Vietnamců v Praze.

Čím se vaše rodina živila ve Vietnamu? Jaké mají vaše rodiče vzdělání?

Mamka s tatškou přijeli do Čech, když ve Vietnamu dodělali střední školu. V ČR mamka ihned pracovala v továrně a tatka studoval dále a je tedy vyučeným zámečníkem.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

S ostatními Vietnamci se scházím skoro každý den, protože mám mnoho vietnamských přátel.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Moje teta, tedy otcova sestra, žije také v České republice spolu se svou rodinou.

Využil jste možnosti dvojího státního občanství a máte teď tedy české i vietnamské občanství?

Ano využil jsem toho a jsem tedy držitelem dvojího občanství.

Jakou výhodu vám přináší české občanství?

Výhodu v držení českého občanství vidím rozhodně v cestování mezi zeměmi Evropské unie, dále v možnosti voleb.

Jak rychle jste se naučil česky a co vám dělalo největší problémy?

Jelikož jsem se narodil v České republice tak jsem neměl problém se naučit česky, ale abych byl upřímný, doteď mi dělá pravopis stále problémy.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

Doma hovořím s rodiči vietnamsky a se sestrou na sebe mluvíme česko-vietnamštinou.

Napadlo vás někdy, že byste mohl založit smíšenou rodinu? Jak by na to reagovali vaše rodiče?

Osobně jsem s dívkou jiné národnosti nebyl ve vztahu, takže netuším, jak by rodiče zareagovali. A zatím mě to nenapadlo, ale člověk nikdy neví, koho potká.

Patříte k těm mladým Vietnamcům, které jako děti vychovávaly české chůvy? A pokud ano, myslíte, že to pro vás nějaký přínos?

Ano patřím, a přínos rozhodně vidím v jazyce a v chování. Určitě jsem se díky této zkušenosti lépe naučil česky a také jsem trochu poznal, jaké to je v české rodině.

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Slavíme lunární Nový rok, tradice uctívání předků, kterou jsou podobné dušičkám, a svátek dětí.

A jak slavíte lunární Nový rok? Jaká vaříte jídla? Odpalujete petardy?

Tradičně se jako rodina nacházíme doma. Děláme společnou hostinu. Tradiční jídla, která vaříme, jsou třeba banh chung, což je asi nejtradičnější jídlo, co k oslavě Tetu patří. Je to takový koláč z rýže s masem a celé je to zabalené do banánového listu a vaří se nějakých 12 hodin. Pak se také dělá červená rýže a tak podobně.

Jak se slaví svátek dětí?

To slavíme spíše takovou formou, že se například zúčastním s kamarády akce, kterou pořádají dospělí v Sapě pro děti. Párkrát tam byly i nějaké kolotoče a podobně, takže jsme tam šli i my jako vietnamská mládež. Jsou občas i nějaká vystoupení a tak. Jinak se dětem dávají peníze o tento svátek. Ale často se stane, že když dostanou děti peníze od příbuzných, musejí je pak odevzdat rodičům, aby jim vykompenzovali to, co museli dát dětem příbuzných a známých zase oni. Tedy všiml jsem si, že to tak bývá často.

Je tu i nějaký tradiční pokrm?

Ano. Sladké koláčky banh trung thu.

Dodržujete doma tradici uctívání předků?

Ano, máme doma malý oltář, dáváme tam obětiny, obětní bankovky a také zapalujeme tyčinky. A pak jsou tam ještě takové 3 štamprle s vodou. Nejspíše to symbolizuje alkohol.

A kde berete například falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Falešné bankovky určené pro tyto rituály se dají koupit například v Sapě.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

Osobně jsem se zúčastnil Česko-vietnamského studentského večírku a také Festivalu vietnamské kultury, takže mi nejsou tyto události cizí.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Doma většinou jíme tradiční vietnamská jídla a ano dodržujeme i vietnamské stolování. Někdy se najdou i dny, kdy jíme něco českého, ale trošku na vietnamský způsob. Třeba rízky spolu s mixem dalších vietnamských jídel.

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

Vietnamská rodina dbá více na dodržování pravidel a na výchovu. Také je konzervativnější v porovnání s českou rodinou, která je v tomto ohledu volnější. Rodinné vazby ve vietnamské rodině jsou daleko silnější, takže není vůbec neobvyklé, když mladí manželé s dětmi žijí společně se svými rodiči.

Cítíte se být začleněn do české společnosti?

Ano.

Co pro vás bylo největším problémem při tomto začlenění?

Jelikož jsem se tu narodil, tak se cítím být začleněn od začátku.

Co pro vás bylo největším problémem při začlenění do české školy mezi české studenty?

Jelikož patřím do generace Vietnamců, kteří se v ČR už narodili, neměl jsem žádné problémy se začleněním do české školy.

Jak vás přijali čeští spolužáci, když jste přišel do české školy? Pomáhali vám?

Už od školky jsem neměl žádný problém s přijetím od českých spolužáku do komunity, takže si nemůžu vůbec stěžovat. Potkal jsem na škole mnoho dobrých českých přátel, kteří mi určitě hodně krát pomohli, za což jsem velice vděčný.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Kdysi jsem sledoval zpravodajství v televizi, ale s nástupem osobních počítačů a notebooku už si mnoho informací hledám na internetu.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Abych byl upřímný, tak povědomí mám, ale že bych se aktivně zajímal, tak to asi ne.

Je něco, co nejste schopni z české kultury nikdy přijmout?

Možná trochu ten volnější postoj ve vztazích, ale to je jen můj dojem. Tím myslím, jakože se Češi více rozvádějí a docela často i z hloupých důvodů. Vietnamci se tu rodinu snaží držet pohromadě většinou a ustát nějaké neshody a krize. Dále pak v některých případech vidím, jak své rodiče někteří posílají do domova důchodců.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Představovala byste si nějaké změny? V čem?

Obecně si myslím, že česko-vietnamské vztahy jsou na velmi dobré úrovni. Ale vždy je co zlepšovat.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Je to různé, protože lidé jsou různí, ale obecně mám na Čechy dobrý názor. Narodil jsem se zde a mám zde mnoho českých kamarádů.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

Já osobně mám ten pocit, že se mi dostává stejného zacházení. Může to být také tím, že jsem se zde narodil a čeština mi nedělá problémy. Tedy nejspíše je to určitě tím.

5.4 Respondent č. 4

Respondentem číslo 4 je 26letý muž narozený v Hanoji ve Vietnamu s aktuálním bydlištěm v Praze. Vystudoval obor Grafik na ČVUT v Praze a nyní pracuje jako grafik u společnosti Viet Media.

Jak dlouho žijete v ČR?

Táta vycestoval do ČR v 1994 na pozvání svého bratra a já, brácha a mamka jsme přiletěli za ním v roce 1996.

Proč jste přiletěli až o dva roky později?

Dá se říci, že si to tu nejdříve "omrknul" a až na základě odhadů lepších zítřků nás sem přivolal.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

Přišli jsme přímo z Vietnamu. Táta předtím ještě studoval a pracoval na Kubě a v Rusku.

Co tam dělal?

Vzdělával se a pracoval v oblasti meteorologie.

A jak se dostal zrovna na Kubu?

Na Kubu se dostal díky studijním výsledkům a spoluprací komunistických států.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země, či se vrátit zpět do Vietnamu?

Podmínky zde jsou relativně vyhovující a vše nasvědčuje tomu, že tu spíše zůstaneme.

Co vás/vaši rodinu přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Než do ČR vycestoval táta, tak tu pracoval strýc, který vybudoval drobné ekonomické zázemí, na kterém jsme pak společně všichni pracovali. Veškeré dokumenty a podklady k vízům vyřizovaly "služby", které platil strýc.

Kde jste sehnali finance na cestu do ČR?

Finance na cestu jsme měli prodejem veškerého majetku ve Vietnamu, jako byli dům, motorka a podobně.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Do Vietnamu moc často nejezdíme, pouze když jsou nějaké povinnosti, které nelze telefonicky řešit. Já osobně jsem byl ve Vietnamu 2x za 18 let. Ve Vietnamu mám stále jednoho strýce ze strany táty, 2 tety a 2 strýce včetně jejich dětí ze strany mamky.

Proč jezdíte do Vietnamu tak málo?

Především jsou to důvody pracovní. Nemáme téměř žádné volné dny. A také důvody finanční. Nejde až tak o letenku, ale spíše náklady za hmotné dary brané z Evropy a následné finanční dary ve Vietnamu.

V jakém oboru pracujete?

Snažím se jak podnikat, tak i pracovat ve společenské a sociální sféře. Spolupracuji s ÚMČ Praha 4, Libuš, s místními i nemístními neziskovými organizacemi. Mamka pracuje od příchodu do ČR jako prodavačka. Táta je v částečně invalidním důchodu.

A čím se otec živil předtím, než šel do důchodu?

Jako státní zaměstnanec. Byl meteorolog.

Čím se živili vaši rodiče ve Vietnamu?

Mamka byla učitelka matematiky na střední škole. Táta byl meteorolog.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

Scházím se s nimi často. Některým pomáhám s dokumenty a komunikací s úřady, s některými spolupracuji obchodně, jiné zase motivuji k aktivní účasti na různých událostech.

Jaké události máte na mysli?

Jarní slavnosti, Dětský den, Jablko-braní, Mikulášské slavnosti, Nový lunární rok, který se v Sapě poslední roky spojil s českým masopustem. Dále třeba debaty ohledně integračních projektů, sebe rozvoje apod., případně i na politické úrovni.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Ve Vietnamu mám stále jednoho strýce ze strany táty, dvě tety a dva strýce včetně jejich dětí ze strany mamky. A tady v Čechách žije s námi strýc.

Byli vás v ČR někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

Ne.

Jakým způsobem podporujete prarodiče? Posíláte peníze do Vietnamu? Z čeho žijí prarodiče, když mají potomky tady?

Většina prarodičů je bohužel po smrti. Jen babička ze strany táty žije s rodinou toho strýce, co žije ve Vietnamu. Tak tu podporuje strýc a občas jí něco pošleme i my.

Využil jste možnosti dvojího státního občanství a máte už české občanství?

Nevyužil. Už mám občanství skoro 10 let.

Jakou v tom vidíte výhodu mít české občanství?

Výhodou jsou určitě česká práva a povinnosti, lepší možnosti pro studium, cestování, papírování atd.

Přemýšlel jste někdy o možnosti založení smíšené rodiny, když žijete v ČR?

Když jsem byl mladší. Nyní už méně.

Co by na to řekli vaši rodiče, kdybyste měl vážný vztah s Češkou?

Nebyli by úplně nadšení, ale akceptovali by to.

Patříte mezi mladé Vietnamce, které vychovávaly české chůvy?

Chůvy ne. Chodil jsem na začátku třikrát týdně po třech hodinách k učitelce češtiny a dějepisu.

Jak rychle jste se naučil česky a co vám dělalo největší problémy?

Naučil jsem se česky zhruba za 6 měsíců. Největší problémy jsem měl s Ř!

A dělalo vám větší problém naučit se mluvit nebo rozumět?

To nedovedu říct.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

Vietnamsky se staršími a česky s mladšími.

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Především Nový lunární rok, uctívání předků. Slavíme přesně jako ve Vietnamu.

Můžete takovou oslavu například Nového lunárního roku popsat? Jaká jídla vaříte?

Jelikož v letošním kalendářním roce Nový lunární roku připadl na pracovní den, tak to byl běžný pracovní den s tím, že byl doprovázen povinnými návštěvami příbuzných s menšími obětinami. Většinou formou ovoce. Dále jsme pak doma připravili hostinu na oltář včetně prozatímního venkovního oltáře, pomodlili jsme se, zapálili obřadní tyčinky. Pak jsme počkali, až obřadní tyčinky shoří a následně jsme se pustit do jídla. Vaříme pokrmy jako vařené kuře, bambusová polévka, rýžový novoroční koláč, závitky, rýže, restovaná směs zeleniny a podobně.

Co je to ten prozatímní venkovní oltář?

Prozatímní oltář, pokud se nemýlím, se používá jen na konci roku. Směřuje na východ. A snad je to dokonce jediný, který se pokládá mimo dům, před dům.

Máte oltář i doma?

Každá vietnamská rodina má oltář, minimálně jeden.

A kde berete například falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Falešnými bankovkami bych to nenazval. Jsou to spíše posmrtné bankovky. Bývají dostupné na vietnamských tržištích a v kulturních centrech.

Zajímají vás vietnamské tradice nebo vám je doma spíše vnucují?

Do mých 18 let mi je spíše vnucovali.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Vietnamské kulturní dny, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

Občas, ale k některým událostem mám výhrady.

Ke kterým a jaké? Jak to myslíte?

Například k Miss Vietnam. Podle mne je to čistá propagace sponzorů a ne soutěž.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Ne, někdy změníme jídelníček i na česká či evropská jídla. Tradiční vietnamské stolování se u nás aplikuje v případě konzumace vietnamských jídel.

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

Děti častěji bydlí až do manželství s rodiči, i když už se to mění.

Cítíte se být začleněn/a do české společnosti?

Ano.

Co pro vás bylo největším problémem při tomto začlenění?

V mém případě jsem až takový problém neměl. Počet žáků či studentů ve třídě, soudržnost, úcta k učitelům pro mne byli skvělými pomocníky. Měl jsem štěstí na spolužáky na základní i na střední škole.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Ano, občas se dívám na zprávy v televizi. Jinak spíše na internetu.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Snažím se přispívat ke zlepšení podmínek pro migranty. Sem patří například spolupráce s přírodovědeckou fakultou UK, DNM, ÚMČ Libuš a dalšími.

Která česká tradice se vám líbí?

Velikonoce. To, že se může napráskat ženským. A pak Vánoce.

Je něco, co nejste schopni z české kultury nikdy přijmout?

O ničem nevím.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Přestavovali byste si nějaké změny? V čem?

Nejsou ještě na dobré úrovni. Značně chybí vzájemné pochopení, i když se za posledních 5 let situace změnila hodně a k lepšímu. Bylo by dobré propojit některé volnočasové aktivity, vtáhnout více Vietnamců do společenských aktivit především skrze mládež.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Nedá se říci. Názor mám neutrální. Je to hodně o vzdělání, postavení, náladě daného člověka.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

Dá se říci, že ano. Respektive někdy snad i lepšího.

5.5 Respondent č. 5

Respondentem číslo 5 je 54letá žena narozená v Thanh Hoa ve Vietnamu s aktuálním bydlištěm v Liberci. Ve Vietnamu vystudovala obor Doktor všeobecné medicíny a nyní v ČR pracuje jako živnostnice v obchodě s potravinami a vlastní několik restaurací.

Jak dlouho žijete v ČR?

Žiji zde zhruba 33 let. Přiletěla jsem do Čech v roce 1981.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

Přímo z Vietnamu.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země, či se vrátit zpět do Vietnamu?

Ano, chci tu zůstat, je to krásná země. Ovšem určitě se chci v budoucnu vrátit zpátky do Vietnamu a strávit zbytek života s rodinou.

Co vás přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Asi jako většina vietnamských rodin i my jsme s mužem letěli do Čech s příslibem lepšího života. Můj muž sem přiletěl na pozvání své tety a strýce, kteří tu předtím studovali na vysoké škole a doporučili mu místo Ruska Českou republiku.

A jak jste vyřizovali vízum?

Vízum nám vyřizovali známí.

Kde vaše rodina sehnala finance na cestu do ČR?

Ze začátku mému muži poskytla půlku financí vláda a půlku mu půjčila rodina. Já jsem přiletěla do Čech o 8 let později, kdy můj muž naspořil nějaké peníze.

Proč jste nepřicestovali společně?

Protože v té době jsme neměli dostatek financí, abychom mohli celá rodina přicestovat do Čech. A také, protože jsme nepočítali s tím, že budeme v Česku dlouho. Počítali jsme s tím, že vyděláme trochu a poté se zase vrátíme do Vietnamu, ale jak je vidět, tak jsme tu zůstali.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Každoročně letí aspoň jeden z naší rodiny do Vietnamu. Dohromady jsme čtyři. Samozřejmě záleží na situaci. Například v minulém roce musel můj manžel jako hlava rodiny letět do Vietnamu třikrát. Zemřel totiž jeho otec a tak kolem toho musel vyřizovat nějaké rodinné záležitosti.

Jak a s kým udržujete kontakty, pokud do Vietnamu nejezdíte?

Snažíme se udržovat kontakt se všemi členy. Je to ale dost těžké, protože naše rodina je velká.

Byli vás v ČR někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

Až v minulém roce nás přišel navštívit synovec, který náhodou pracuje ve Francii. Jinak nikdo z rodiny ve Vietnamu. Myslím si, že od teď to bude lepší, protože podle mne se mají ve Vietnamu už lépe než my tady v Česku, a proto věřím, že nás budou moci v budoucnu více navštěvovat.

Proč si myslíte, že se mají lépe?

Když byl před rokem syn naposledy ve Vietnamu, tak si všiml, že se zvedla životní úroveň ve městech. Všichni příbuzní teď mají drahé oblečení, mobily a jezdí více a více na dovolené atd. Hlavně moje blízká rodina bydlí nyní v hlavním městě, tak si myslím, že na tom nebudou nejhůř.

Jakým způsobem podporujete rodiče? Posíláte do Vietnamu peníze? Z čeho žijí vaši rodiče, když mají potomky tady?

Samozřejmě, že posíláme peníze rodičům a rodině, když je potřeba. Každý měsíc posíláme určitou částku, aby mohli nakoupit, co chtějí, i když to nepotřebují, protože ve Vietnamu máme mnoho příbuzných, kteří se starají o chod rodiny. Je to spíše vděčné gesto, rodičům za celá ta léta starání se o nás. Nezapomínáme, kdo nás vychoval.

Čím jste se živila ve Vietnamu?

Byla jsem praktická lékařka ve vesnici.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

V minulých letech, kdy časy nebyly tak těžké, tak jsme se scházeli hodně často. Každý týden byla hostina. Teď je to jen jednou za rok, když se pořádá nějaká velká událost. Třeba oslava Nového lunárního roku a podobně.

Jak to myslíte, když nebyly časy tak těžké?

Dříve se snadněji vydělávaly peníze. Alespoň pro nás to bylo jednodušší.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Žije tu ještě sestra mého muže. Potom ve Francii bydlí synovec, který pracuje jako ambasador.

Využila jste možnosti dvojího státního občanství a máte teď tedy české i vietnamské občanství?

Nevyužila jsem to, nepřijde mi to jako moc potřebné, ale můj syn si nedávno nechal udělat české občanství. Myslím si, že pro něj to bude mít větší význam.

Jakou výhodu v českém občanství pro vašeho syna vidíte?

Jako člověk, který žije celý život v České republice, by podle mě měl mít všechna práva a výhody náležící občanovi dané země. Jako cizinci by neměl práva volit a ovlivňovat politiku státu, což je pro něj nevýhodou. Se statutem občana by už ty práva měl a také si myslím, že vše ostatní pro něj bude jednodušší. Včetně studia, práce nebo cestování.

Jak rychle jste se naučila česky a co vám dělalo největší problémy?

Žiji tu více jak půlku svého života a doteď neumím česky (směje se). Největší problém mi dělají háčky a pár písmen jako r, ř, ž.

A rozumíte alespoň?

Sice jsem se neučila češtinu ve škole, ale za ta léta, kdy jsem se musela ve stánku dorozumět, tak jsem něco málo pochytila. Rozumím většině slov, ale dělá mi problém výslovnost a občas nevím, jak se řekne některá věc. Podle mě to je o zvyku, protože ta slovíčka se moc neobměňují a opakují se slova a věty jako například „Kolik to stojí?“, „Chci tohle, tamto“. Takže, když si na to člověk zvykne, tak odpovídá už automaticky.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

Doma hovoříme jen vietnamsky. Syn měl v mládí zlozvyk, že mluvil napůl vietnamsky a napůl česky. Ale nelze mu to vyčítat, protože neměl mezi svými vrstevníky mnoho kamarádů vietnamské národnosti.

Napadlo vás někdy, že by vaše děti mohly založit smíšenou rodinu? Jak byste na to reagovali?

Nikdy mě nenapadlo, že by mohli založit smíšenou rodinu. Jsem proti tomu a žádný argument mě nepřesvědčí o opaku. Chtěla bych, aby si našli slušnou vietnamskou holku a založili rodinu. Nepřeji si, aby se zamilovali do evropských holek a to jen z jednoduchého důvodu, protože jsem přesvědčená, že se jim dříve či později rozpadne manželství. Asiaté a Evropané máme jiné smýšlení ohledně rodin. Nejsme tak svobodomyšlní a dáváme důraz na tradici a na své děti. Nerozvádíme se, když se nám zdá, že manželství nebude již fungovat a to vše kvůli dětem. Proto se založením smíšené rodiny nesouhlasím.

Dávali jste děti na výchovu k českým chůvám? A pokud ano, myslíte, že to pro ně mělo nějaký přínos?

Ano dávala jsem syna k chůvě, protože jsme s manželem pracovali od rána do večera, tak jsme neměli čas se mu věnovat, a proto nebyla jiná možnost, než chůva. Myslím si, že pro něj to byl přínos ohledně jazyka a integrace do české rodiny.

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Dodržujeme všechny svátky a snažíme se naše zvyky vštěpovat i synům, aby nezapomněli, kdo doopravdy jsou. Mezi takovou tou nejvíce známou tradicí patří uctívání kultu předků. Nezapomínáme na své zemřelé předky a vždy jim musíme přinášet dary, aby se nám dařilo.

Máte doma i oltář? A kde berete například falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Oltář mají doma všichni Vietnamci a nebude to nikdy jinak. Bankovky kupujeme v Sapě a jsou dováženy přímo z Vietnamu.

A jak slavíte Tet? Jaká vaříte jídla? Odpalujete petardy? Dáváte dětem červené obálky s penězi?

Kdybychom byli ve Vietnamu, tak by to byla velká oslava se vším všudy. Ale jelikož jsme v Česku, tak to slavíme skromně. Slavíme to jen v rodinném kruhu. Udělá se pár jídel, jako jsou banh trung, soi, závitky, polévky atd. Neodpalujeme petardy, protože by to bylo zdlouhavé s úřady a obálky také nedáváme.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

Nechodíme na žádné takovéto sešlosti. Na to už jsme moc staří, raději oceníme klid a relax. Na takové akce, kdy je potřeba přítomnosti naší rodiny raději vysíláme syny. Už jsou dost staří, tak ať se něčemu ze života přiučí sami.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Snažíme se dodržovat naši tradici, kdy všichni členové jí spolu u jednoho stolu. Je to asi jediný moment, kdy jsou všichni pohromadě. Ale chápu, že občas to prostě nejde dodržet. Můj muž pro to ovšem nemá pochopení, když nejíme společně, takže je to někdy peklo slyšet to jeho "bručení" (směje se).

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

Podle mého mínění, máme mezi sebou vstřícnější vztahy, pevnější. Rodina je pro nás vším a podle toho se chováme a jednáme. Častokrát slychávám nářky starých důchodců, že se o ně jejich děti nestarají. Pro nás je neslychané, když pošle dítě své rodiče do domova důchodců, je to pro nás něco jako nevděčnost. Líbí se mi ale jedna věc a to, že mladí Češi se rychle osamostatní a hledají něco nového pro svůj život, na rozdíl od mladých Vietnamců, kteří jsou dlouhou dobu závislí jen na rodičích.

Cítíte se být začleněna do české společnosti?

Nikdy jsem o tom neuvažovala, protože jediné, co dělám, je, že vstanu a pracuji do večera a druhý den zase to samé. Občas jedu s rodinou na výlet, ale nikdy jsem třeba nebyla sama bez své komunity. Myslím si, že začleněna do české společnosti nejsem. Máme tu svojí komunitu a udržujeme si ji.

Je něco, co nejste schopna z české kultury nikdy přijmout?

Nevím o ničem, co bych nemohla přijmout z české kultury. Možná zvyk Čechů chodit každý den do hospod.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Představovala byste si nějaké změny? V čem?

Myslím si, že ano. Obě vlády se snaží o vzájemnou spolupráci. Možná by se Vietnamci mohli více snažit prezentovat se veřejnosti. Tím myslím prezentovat svou kulturu, jídlo atd. A měli by se snažit ukázat se v dobrém světle, protože stále častěji narážíme na xenofobii z české strany, z nepochopení Vietnamců a házení nás do stejného „pytle“.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Za den jsem ve styku s dosti lidmi a lidi jsou různí. Nezáleží, jestli je to Čech nebo Vietnamec. Někdo se chová mile, někdo arogantně. Každý jsme nějaký, ale občas mě zaráží, jak se mnou mluví mladí lidé. Nemají úctu ke starším.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

Na úřady chodím jediné se synem, který umí výborně češtinu a jde to znát na pracovnících, že jsou překvapené. Jednají s námi pak velmi dobře a jsou velmi vstřícní. Ale všimla jsem si, že ne s každým Vietnamcem jednají stejně. Je to pochopitelné. Já bych také neměla trpělivost vysvětlovat něco člověku, který se neumí dorozumět.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Ne. Sleduji vietnamské zprávy. Od té doby, co mě syn zasvětil do elektroniky, tak je sleduji na internetu každý den. Člověk se mnohé dozví, i když není přímo v dění událostí.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Nezajímám se o českou politiku, jen o vietnamskou. Ani o kulturu moc ne.

A je přeci jen něco z české kultury či z tradic, co se vám líbí?

Líbí se mi české svátky, jako jsou Vánoce a Velikonoce. Je tam atmosféra, která se nedá zaměnit, lidé jsou také více vstřícní a milí.

5.6 Respondent č. 6

Respondentem číslo 6 je 21letá žena narozená ve Vrchlabí s aktuálním bydlištěm v Praze. Studuje na Vysoké škole obchodní v Praze a pracuje jako asistentka editora a produkce v ČT24 a gate-assistent na letišti Václava Havla.

Jak dlouho žijete v ČR?

Narodila jsem se zde.

Jak dlouho zde žijí vaši rodiče?

Táta 33 let, mamka 30 let

Jak to, že zde žije matka o 3 roky méně než otec?

Mamka je o 8 let mladší než táta takže, když sem přiletěla, bylo jí kolem 20. Když přiletěl táta, bylo mu 18. Rodiče ji nechtěli hned jen tak pustit v 18 někam do světa a byl tam problém i s výběrovým řízením. Musela čekat, až ji vyberou na práci v České republice.

Přišli jste přímo z Vietnamu nebo jste předtím žili ještě v jiné zemi?

Přímo z Vietnamu.

Chcete tu zůstat nebo pokračovat do jiné země či se vrátit zpět do Vietnamu?

Těžko říct, vyšší pravděpodobnost je pokračovat do jiné země, rodiče tu ale asi zůstanou.

Co vás/vaši rodinu přimělo k migraci do ČR? Přijeli jste sem na něčí pozvání?

Přijeli sem za práci do továren.

A jak jste vyřizovali vízum?

Otcí i matce zařídila vízum fabrika, kam šli pracovat.

Kde vaše rodina sehnala finance na cestu do ČR?

Byli vybráni, takže si toho nemuseli příliš financovat.

Jak často jezdí vaše rodina do Vietnamu?

Jednou za dva roky.

Byli vás zde někdy navštívit příbuzní z Vietnamu?

V roce 2007 přiletěl děda, mamky táta. Byl tu s námi necelý rok a pak jel zpátky. Jinak ne.

Jak a s kým udržujete kontakty, pokud do Vietnamu nejezdíte?

S prarodiči, tetou, strýcem, sestřenicí a bratrancem přes sociální sítě a telefony.

Jakým způsobem podporuje vaše rodina prarodiče? Posíláte peníze do Vietnamu? Z čeho žijí prarodiče, když mají potomky tady?

Byť mají moji prarodiče od státu vyplacený důchod, snaží se jim přesto moji rodiče posílat každý rok trochu peněz, aby měli bohatý lunární rok. A třeba aby měli i na léky a na své potřeby. Prarodiče to nepotřebují, ale je to vůči nim taková povinnost.

V jakém oboru pracují vaši rodiče?

Podnikají.

Čím se vaše rodina živila ve Vietnamu? Jaké mají vaše rodiče vzdělání?

Rodiče přijeli do ČR v 18 let, takže doma jen pomáhali rodině. Mají středoškolské vzdělání.

Scházíte se s ostatními Vietnamci žijícími v ČR? Jak často a při jakých příležitostech?

Ano, často. Například na svatbách, kulturních akcích. Ale nejen to. Někdy si spolu jen tak jdeme posedět a popovídat.

Máte více českých nebo vietnamských přátel?

Já to mám tak půl napůl. Možná těch vietnamských trochu převládá. Naši mluví dobře česky, proto mají českých přátel spoustu. Ale asi těch vietnamských bude více, tak 60 % bych řekla.

Mluvíte mezi sebou s vašimi vietnamskými vrstevníky vietnamsky nebo už spíše česky?

Vietnamsko-česky. Už nám to ani nepřijde divné, ale když nás slyší kolemjdoucí, tak se smějí.

Přemýšlel jste někdy o možnosti založení smíšené rodiny, když žijete v ČR?

Já mám české kluky velice ráda, ale českého manžela bych asi nechtěla, prozatím. Třeba změním v budoucnu názor.

Co by na to řekli vaši rodiče, kdybyste měla vážný vztah s Čechem?

Rodiče by mi to nezakázali, ale asi by nebyli zcela nadšení, i když by mi řekli, že mně plně podporují.

Patříte mezi mladé Vietnamce, které vychovávaly české chůvy? Pokud ano, co vám to přineslo? Co vás naučily?

Patřím, moje česká teta mě naučila především základní evropskou etiketu. Například nemlaskat, umět se chovat, být trochu samostatnější apod.

Žije ještě někdo z vaší širší rodiny mimo Vietnam?

Ano.

Kde?

V Německu.

Využil jste možnosti dvojího státního občanství a máte teď tedy české i vietnamské občanství?

Ano mám dvojí občanství.

Jakou v tom vidíte výhodu mít české občanství?

Rozhodně je to pro nás otevření nových možností, především v oblasti práce a studia v jiných zemích.

Jak rychle jste se naučila česky a co vám dělalo největší problémy?

Jelikož jsem se zde narodila, považuji češtinu za mateřský jazyk.

Hovoříte doma jen vietnamsky, nebo se snažíte komunikovat i česky?

Mluvím vietnamsky, ale příležitostně něco vysvětlím rodičům česky, protože to neumím pojmenovat ve vietnamštině.

Jaké vietnamské svátky a tradice slavíte a dodržujete v ČR? Jak slavíte?

Vietnamský Nový rok, dětský den, svátek matek. Slavíme to podle tradice.

Jak se podle vietnamské tradice slaví svátek matek?

Rodina je pro každého Vietnamce základ, už před delší dobou se tento svátek, hlavně to slavení, přesunulo i do Asie. Jednoduše dostane mamka od dítěte kytku.

Jak u vás vypadá oslava Tetu? Jaká jídla vaříte?

Vaříme tradiční novoroční jídla, moc toho ale naše rodina nesní. Všichni se bojí o svou postavu, tak se mamka snaží toho moc už nevařit. Ale základní jídla musí být. Hlavně se to přednáší před oltář předků, takže to nesmí chybět.

Odpalujete petardy?

Ve Vietnamu je zákaz odpalování. Může odpalovat jen stát, obyvatelé sami od sebe si zapálit nic nemohou. Jinak tady v ČR moc neodpalujeme, přeci jenom je to v únoru nebo v lednu a to by se Češi divili.

Dodržujete doma tradici uctívání předků?

Ano.

Takže máte doma i oltář?

Určitě. Mají ho všichni.

A kde berete například falešné bankovky, které se na oltáře dávají?

Dovážejí je z Vietnamu a dají se většinou sehnat po celé Sapě.

Zajímají vás vietnamské tradice nebo vám je doma spíše vnucují?

Zajímají mě a rodiče mi je nevnučují. Jen mě od mala motivují a seznamují mě s vietnamskými tradicemi.

Účastníte se některých novodobých tradic vietnamské komunity? (Miss Vietnam, Česko-vietnamský studentský večírek, festivaly vietnamské kultury apod.)

Ano, účastním se většiny. Miss Vietnam jsem se v roce 2012 zúčastnila i jako soutěžící a skončila jsem třetí.

Vaříte doma jen vietnamská jídla a dodržujete tradiční vietnamské stolování i v ČR?

Vaříme obojí. Čtyři dny vietnamská jídla a tři dny česká.

Jaký největší rozdíl vidíte v životě české a vietnamské rodiny?

Hlavně ve výchově dětí a rodinných vztazích. Myslím, že u nás platí větší úcta ke starším a autoritám.

Cítíte se být začleněn/a do české společnosti?

Ano.

Co pro vás bylo největším problémem při tomto začlenění?

Neměla jsem velký problém se začlenit. Možná mi místy chvíli vadilo, než čeští spoluobčané pochopili, že jsem taky „Češka“ jen s černými vlasy a možná jinými rysy.

Co pro vás bylo největším problémem při začlenění do české školy mezi české studenty?

Neměla jsem problém, spolužáci mě brali stejně jako české děti.

Je něco, co nejste schopni z české kultury nikdy přijmout?

Nic mě nenapadá. Každá kultura má něco do sebe.

Myslíte si, že jsou česko-vietnamské vztahy na dobré úrovni? Přestavovali byste si nějaké změny? V čem?

Jsou na dobré cestě, ale zcela dobré nejsou.

Co vám vadí, když jednáte s Čechy? Jaký na ně máte názor?

Část z nich má pořád rasistické sklony. Jinak zbylá část jsou milí a příjemní lidé.

Máte na úřadech pocit, že se vám dostává stejného zacházení jako Čechům?

Jen místy ne všude. Zaleží na člověku, co vás obsluhuje.

Sledujete české zpravodajství? A v jaké formě? (tv, radio, internet, tisk)

Ano, každý večer v TV nebo na internetu.

Zajímáte se o českou společnost, politiku, kulturu apod.?

Zajímám se o českou společnost, ale politika mě moc nezaujala.

Která česká tradice se vám líbí?

Velikonoce a Vánoce. Líbí se mi, hlavně ta tradice pečení cukroví.

6 Shrnutí výzkumu

Při rozhovorech jsem respondentům pokládala otázky z okruhů, na které jsem se zaměřovala v teoretické části práce, tedy jak na příchod jejich rodiny do České republiky, tak na jejich kulturní i rodinný život, vzdělávání nebo integraci do české společnosti. V našem výzkumném vzorku jsou dva respondenti, kteří se narodili na českém území, dva, kteří zde žijí od mladšího školního věku a dva, kteří sem přijeli už jako dospělí v 90. letech.

Všech 6 rozhovorů, které jsem pro tuto práci vybrala, jsem dělala s velmi přívětivými a ochotnými lidmi. První informace, které jsem se snažila zjistit, byly délka pobytu respondentů v ČR, zda jejich rodina přišla přímo z Vietnamu a proč si za svůj nový domov zvolili zrovna Českou republiku. Rodiny všech respondentů do Čech odcestovaly za prací a vidinou lepšího zázemí přímo z Vietnamu. Jeden dotazovaný odpověděl, že jeho otec ještě před příchodem na naše území pracoval a studoval na Kubě a v Rusku. V Rusku pracoval nějaký čas i otec dalšího z respondentů a jiný před příchodem do Čech pracoval na Slovensku. Ženy a děti pak přijely rovnou z Vietnamu, když jejich mužové a otcové vydělali dostatek peněz na to, aby sem mohla rodina přicestovat. Většina z dotazovaných už považuje Českou republiku za svůj domov a do Vietnamu se vrátit nechce. Vztahy s rodinou, která zůstala ve Vietnamu, udržují přes sociální sítě, Skype nebo telefon a jednou za čas, pokud mají dostatek financí, zaletí rodinu navštívit. Někteří jezdí každý rok, ale většina spíše jednou za 4 nebo 5 let. Příbuzní z Vietnamu sem nejezdí skoro vůbec. Ze 6 dotazovaných odpověděli 3, že je někdy navštívili příbuzní z Vietnamu, ale 2 z nich uvedli, že se tak stalo pouze jednou. I přes to žádná z rodin našich respondentů nezapomíná na své blízké a pravidelně posílají peníze svým rodičům, kteří žijí ve Vietnamu.

Starší Vietnamci žijící v České republice většinou od rána do večera pracují a nemají moc času, aby se scházeli s ostatními příslušníky své komunity. Vietnamci se schází spíše na svatbách, kulturních akcích nebo oslavách Nového lunárního roku. Ovšem mladší Vietnamci se se svými vietnamskými vrstevníky vídají docela často.

Co se týče jazyka, 4 naši respondenti pod 30 let se dorozumí plynule česky, pro dva z nich je čeština vlastně i rodným jazykem, neboť se zde narodili. Náš nejstarší respondent, kterému je 62let, má občas problém s výslovností některých slov obsahujících například písmeno Ř, ale také nemá problém se dorozumět. Jen nejstarší z ženských dotazovaných umí česky špatně i přes to, že zde, jak sama říká, žije půlku svého života. Důvodem je, že většinu času tráví prací. Mladí Vietnamci nejen, že umí perfektně česky, ale stále hůře umí vietnamsky. Jak mi někteří z nich sdělili, se svými vietnamskými vrstevníky nebo sourozenci se baví

většinou česky či česko-vietnamsky. Často mívají problém s vyjádřením některých českých slov ve vietnamštině.

Protože se mnoho mladých Vietnamců baví hodně s Čechy, mají české spolužáky i mnoho českých přátel, nedalo mi, abych se svých respondentů nezeptala na otázku smíšené rodiny. Od mnoha svých vietnamských přátel často slýchám, že pokud by byl jejich partnerem Čech, rodiče by je „vydělili“, zlobili by se, rozmlouvali by jim to a většinou před nimi takový vztah tají. Moje nejstarší respondentka dokonce řekla, že je proti tomu a žádný argument ji nepřesvědčí o opaku. Myslí si, že by takový vztah vedl k brzkému rozpadu manželství. Já osobně si myslím, že starší Vietnamci si možná málo uvědomují, že jejich děti jsou už více Čechy než Vietnamci. Žijí v České republice, chodí do českých škol, méně se zajímají o tradice, někteří už vůbec, mají české přátele, většinu z nich vychovávaly české chůvy a jejich mentalita je proto jiná, než mentalita jejich rodičů. Myslím si, že v tomto případě je mnohem menší pravděpodobnost, že se smíšené manželství mezi Čechem a Vietnamcem žijícím od malička v Česku rozpadne, než manželství mezi Čechem a Vietnamcem, který vyrůstal ve Vietnamu. Mnoho mladých Vietnamců dokonce říká, že když byli ve Vietnamu, nerozuměli si s tamními lidmi. Možná má první generace Vietnamců v ČR takový názor na smíšené vztahy, protože se s Čechy málo stýkají a podobně jako Češi je, i oni nás „hází do stejného pytle“. Můj nejstarší respondent v rozhovoru prozradil, že jeho dcera si bude brát Čecha a má s ním a jeho rodinou dobrý vztah. I mezi staršími se tedy najdou tací, kteří proti smíšenému manželství nic nenamítají.

Od 1. ledna 2014 je v České republice možnost mít více státních občanství, čehož využilo mnoho Vietnamců včetně všech našich respondentů pod 30 let, tedy ti, kteří si ho neudělali už v minulosti na úkor ztráty vietnamského. Starší respondenti v tom pro sebe nevidí význam, ale jejich děti mají též české i vietnamské občanství. Výhody vidí moji respondenti především v lepších možnostech při cestování, studiu v zahraničí apod.

Jak jsem zmiňovala už výše, většina mladých Vietnamců byla vychovávána u českých chův. To se týká kromě jednoho i všech našich respondentů a jejich dětí. I oni byli vychováni u českých chův nebo k nim dávali své děti. Podle všech respondentů to byl velký přínos především v oblasti integrace a jazyka.

Velkou část otázek jsem věnovala vietnamské kultuře a tradicím. Dva nejstarší respondenti byli velice nadšeni, že se někdo zajímá o jejich kulturu a dokonce byli velice mile překvapeni, kolik toho například o jejich zvycích a tradicích vím. Sami se rádi rozpovídali a přiblížili mi vietnamskou kulturu a rádi se podělili o své názory. Bylo na nich znát, že jsou

na svou kulturu hrdí. U mladších respondentů jsem měla spíše pocit, že je moc vietnamská kultura a tradice nezajímají a nemají zájem o nich mluvit. Někteří dokonce přiznali, že jim je rodiče spíše vnucují. Všichni dotazovaní slaví lunární Nový rok, vietnamsky Tet, a vietnamský dětský den neboli Svátek středu podzimu. Někteří zmínili i svátek matek a mezinárodní den žen. Všichni uvedli, že při oslavách nového lunárního roku doma dělají tradiční koláč bahn chung. Další jídla už jsou spíše podle chutí a zvyklostí rodiny. Někdo dělá vietnamské závitky, polévky, někdo hot pot s mořskými plody apod. Někteří slaví jen doma s rodinou, jiní pozvou i známé a někdo kromě rodinné oslavy navštěvuje i velké události v kulturních domech či velkých restauracích, kde se sejde mnoho členů vietnamské komunity z celého města či kraje.

Pro Vietnamce je na prvním místě vždy rodina, proto nikdy nezapomínají na uctívání jejich zesnulých členů. Oltář k uctívání předků mají doma rodiny všech dotazovaných Vietnamců.

Při rozhovorech jsem nevynechala ani otázku tradičního vietnamského stolování a jídla. Pokud se sejde doma celá rodina, tradiční stolování dodržují všichni respondenti, tedy jestliže zrovna vaří vietnamské jídlo. Při otázce jídla jsem byla velice překvapena, protože jsem si myslela, že vietnamské rodiny doma vaří pouze vietnamské pokrmy, ovšem jedna z respondentek mi řekla, že 4 dny vaří vietnamské jídlo a 3 dny české. Jiný Vietnamec zase řekl, že kromě vietnamské kuchyně si jeho rodina někdy uvaří i česká či jiná evropská jídla a další zmínil, že ač vaří doma převážně vietnamské pokrmy, někdy mají chuť i na něco českého a tak si udělají české jídlo na vietnamský způsob.

Nakonec jsem se snažila zjistit, jak moc se cítí být moji respondenti začlenění do české společnosti. Dotazovaní pod 30 let se cítí být, jak jsem očekávala, začlenění všichni. Ti starší ne. Myslím, že hlavně proto, že se málo stýkají s Čechy a nechodí moc do společnosti. Položila jsem i otázku, zda měli respondenti, kteří v Čechách vyrůstali, problém při začleňování ve škole. Příjemně mě překvapilo, když všichni odpověděli, že se s žádnými problémy neseťkali, že je spolužáci brali stejně jako ostatní děti a neseťkali se ani s šikanou či rasovou diskriminací. Všichni si naopak pochvalují, že měli skvělé spolužáky.

Na závěr jsem položila několik otázek ohledně pohledu Vietnamců na Čechy a českou kulturu. Když jsem se ptala, zda je něco, co by z české kultury nemohli nikdy přijmout, starší ze dvou respondentek odpověděla, že zvyk Čechů chodit každý den do hospody. U této odpovědi jsem se trochu zarazila, protože ač jsou Češi, kteří chodí do hospody, neplatí to o každém a rozhodně chození do hospod není českým národním zvykem. Vietnamci často říkají,

že je Češi „hází všechny do jednoho pytle“, ovšem je pravda, že někteří z Vietnamců, kteří tu žijí, se s Čechy moc nestýkají a do pomyslného stejného „pytle“ nás „hází“ také. Jinak mají moji respondenti na českou společnost spíše pozitivní názor.

Díky rozhovorům jsem mohla hlouběji nahlédnout do životů několika Vietnamců, kteří dlouhodobě žijí na Českém území a dozvědět se jejich názory na mnoho otázek. Odpovědi na některé otázky byly jasnější už z teoretické části práce, jiné byly naopak překvapující. Všichni respondenti byli velice ochotní a práce s nimi byla nejen velmi zajímavá, ale také velice příjemná.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo hlouběji prozkoumat život vietnamské menšiny na našem území, získat o této skupině nové poznatky a informace a lépe jí porozumět.

Vietnamská komunita v České republice se postupně zvětšuje a Vietnamci sem přinášejí i svou kulturu. Tím dochází ke střetu dvou odlišných kultur, tedy vietnamské a české. Vietnamská kultura se od naší hodně liší, ať už se to týká výchovy, mentality či různých tradic.

V teoretické části bakalářské práce jsem se zabývala obecnými informacemi o Vietnamcích žijících na českém území. Jak je patrné z výsledků výzkumu, Vietnamci na naše území přišli především za prací. Jejich touha zbohatnout je dovedla až za hranice asijského kontinentu, odkud k nám většinou přímo přicházejí.

Jedním z hlavních témat práce byl kulturní život Vietnamců a vietnamské tradice. Zjišťovala jsem, jaké zvyky a tradice vietnamská minorita na našem území dodržuje. Podle výzkumu je patrné, že většina respondentů zde dodržuje tradiční vietnamské stolování, vaří většinou vietnamská jídla, i když je někdy prostřídá i s českými, a slaví většinu velkých vietnamských svátků. Vietnamci si zde udržují prvky své kultury, ale nebrání se ani kultuře české.

Dalším rozsáhlým tématem byla vietnamská rodina. Z vlastních poznatků vím, že výchova v Asii se od té naší značně liší. Je o mnoho přísnější a děti jsou vedeny velmi disciplinovaně. I když vietnamské rodiny žijící v České republice delší dobu už od nároků na své děti slevily a výchova není tak přísná, jako kdyby žili ve Vietnamu. Pokud výchovu porovnáme s českou, stále je ale přísnější. Ve vietnamské rodině je také po vzoru konfucianství kladen velký důraz na úctu ke starším. I když žijí daleko od svých domovů, posílají Vietnamci peníze svým rodinám do Vietnamu. K rodinným tradicím patří i uctívání zemřelých předků a kladení obětí na oltářík, který, jak jsem z výzkumu zjistila, nesmí chybět v žádné vietnamské rodině.

Poslední kapitola byla věnována vzdělávání vietnamských dětí v českých školách, které v dnešní době bez problému zapadají mezi české spolužáky.

Pokud jde o integraci do majoritní společnosti, dospívající generace Vietnamců už se stává takřka její součástí. Už je skoro pravidlem, že mladí Vietnamci velmi dobře ovládají český jazyk a zapojují se do společenského dění. Většina z nich se už do Vietnamu nechce

vrátit. Jejich rodiče ovšem česky umí velmi málo a většinu času tráví v restauracích a obchodech a na okolní aktivity, kterými by se více začlenili do společnosti, jim nezbývá moc času.

Jelikož mě toto etnikum velice zajímá, bylo pro mne zpracování tohoto tématu velmi zajímavé a přínosné. Získala jsem mnoho nových zkušeností a mnoho nových poznatků o vietnamské kultuře, o Vietnamcích žijících na českém území i o Vietnamcích obecně.

Doufám, že tato práce bude sloužit všem, kteří se o tuto problematiku také zajímají a že jim pomůže lépe tuto rozrůstající se menšinu poznat.

Seznam literatury

Literatura:

BAREŠOVÁ, Ivona. *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. 1. vydání. Olomouc: FF UP, 2010. ISBN 978-80-244-2645-7.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?* 1. vydání. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Etnické komunity. Elity, instituce, stát*. 1. vydání. Praha: FHS UK, 2009. ISBN 978-80-87398-03-6.

ČERNÍK, Jan a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2007. ISBN 80-7319-055-9

CURRY, Jeffrey E. a kol. *Passport Vietnam : Your Pocket Guide to Vietnamese Business, Customs and Etiquette*. 1. vydání. California, USA.: World Trade Press, 2001. ISBN: 1-885073-25-9

HENDEL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HENDEL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.

HLAVATÁ, Lucie a Ján IČO a kol. *Dějiny Vietnamu*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-965-2

KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. PLAČÁKOVÁ, Andrea. TRAN, Vu Van Anh. *Vnitřní diferenciace Vietnamců pro potřeby analýzy segregace cizinců z třetích zemí*. Rozšířená verze. Říčany u Prahy: Ministerstvo pro místní rozvoj; Fuertos, 2013.

LHOTÁŇ, Lukáš a kol. *Rozmanitostí proti předsudkům. Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. Pstruží, 2012. ISBN 978-80904932-2-3

MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN 978-80-85394-72-6

PECHOVÁ, Eva. *Vietnamský lunární nový rok (Tet Nguyen Dan)*. 1. vydání. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN 978-80-85394-70-2

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŠIMKOVÁ, Svatava. *Na křižovatce kultur aneb Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2010. ISBN 978-80-86784-91-5

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-182-2

TÓTHOVÁ, Valérie a kol. *Zabezpečení efektivní ošetrovatelské péče o vietnamskou a čínskou minoritu*. 1. vydání. Praha: Triton, 2010. ISBN 978-80-7387-414-8.

VASILJEV, Ivo. *Migrace, adaptace, majorita. Za dědictvím starých Vietů*. 1. vydání. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85010-19-4.

Elektronické zdroje:

ASIAN RECIPE. asian-recipe.com [online]. ©2012 [cit. 2014-07-30]. *Vietnamese Names*. Dostupné z: <http://www.asian-recipe.com/vietnam/vn-information/vietnamese-names.html>

ASIAN RECIPE. asian-recipe.com [online]. ©2012 [cit. 2014-08-17]. *Superstition in Vietnam*. Dostupné z: <http://www.asian-recipe.com/vietnam/vn-information/superstition-in-vietnam.html>

BLAFKOVÁ, Martina. e-polis.cz [online]. ©2009. [cit. 2014-08-14]. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>. ISSN 1801-1438.

BROUČEK, Stanislav. klubhanoi.cz [online]. ©2005 [cit. 2014-08-14]. *Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí*. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901>

CENTER FOR INTERNATIONAL REHABILITATION RESEARCH INFORMATION AND EXCHANGE (CIRRIE). cirrie.buffalo.edu [online]. ©2002 [cit. 2014-09-24]. *An Introduction to Vietnamese Culture For Rehabilitation Service Providers in the U.S.* Dostupné z: <http://cirrie.buffalo.edu/culture/monographs/vietnam/>

ČESKO-VIETNAMSKÝ STUDENTSKÝ VEČÍREK. praha-libus.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-14]. *II. Studentský česko-vietnamský večírek - pozvánka*. Dostupné z: http://www.praha-libus.cz/art_file/vecirek-dracek_bezorezu.pdf

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. czso.cz [online]. ©2012 [cit. 2014-08-14]. *Počet cizinců na území ČR. Roční údaje k 31. 12. 2012*. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001#.U-pgZeN_vh5

FORUM - ČASOPIS UK. iforum.cuni.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-17]. *Čeština je zapeklí jazyk*. Dostupné z: <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-3162-version1.pdf>

HO, Joyce. BIRMAN, Dina. *Acculturation gaps in Vietnamese immigrant families: Impact on family relationships* [online]. National Institutes of Health. Northwestern University & University of Illinois at Chicago, 2010 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2802334/>

JAPOCHI. japochi.com [online]. ©2014 [cit. 18. 8. 2014]. *Ethnic and Cultural Differences: What physical features distinguish Asian ethnicities*. Dostupné z: <http://www.japochi.com/blog/?p=17>

JIRIČKA, Jan. idnes.cz [online]. ©2013 [cit. 14. 8. 2014]. *Česko má nové oficiální národnostní mnšiny. Větnamce a Bělorusy*. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-/domaci.aspx?c=A130703_133019_domaci_jj

JULIE LIEN. julie-lien.estranky.cz [online]. ©2010 [cit. 2014-10-29]. *Pohled vietnamského mluvčího na český jazyk*. Dostupné z: <http://www.julie-lien.estranky.cz/clanky/-vyuka-cestiny-pro-vietnamske-rodile-mluvci-/pohled-vietnamskeho-mluvciho-na-cesky-jazyk.html>

KOCOUREK, Jiří a Eva PECHOVÁ. *Úvod do života vietnamské komunity v České republice* [online]. [cit. 14. 8. 2014]. Dostupné z: http://www.cizincijmk.cz/Articles/Uploads/1870-7-Vietnamska_komunita_Ipdf.aspx

KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.com [online]. ©2014 [cit. 2014-10-12]. *Miss Vietnam České republiky se stala Hana Maiová*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/ostatni/15578-miss-vietnam-ceske-republiky-se-stala-hana-maiova>

KRATOCHVÍLOVÁ, Marta. asianstyle.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-09-15]. *Vietnamské děti slaví vietnamský dětský den*. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/15217-vietnamske-deti-slavi-vietnamsky-detsky-den>

KWINTESENTIAL. kwintessential.co.uk [online]. ©2014 [cit. 2014-09-24]. *The Vietnamese Language*. Dostupné z: <http://www.kwintessential.co.uk/language/about/vietnamese.html>

MISS VIETNAM ČESKÉ REPUBLIKY. missvietnamceskerepubliky.com [online]. ©2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.missvietnamceskerepubliky.cz>

PORADNA pro občanství, občanská a lidská práva. cizinci.poradna-prava.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-08-14] *Návrh nového zákona o státním občanství České republiky*. Dostupné z: <http://cizinci.poradna-prava.cz/novy-zakon-o-statnim-obcanstvi.html>

PROJEKT VARIANTY, Člověk v tísni, společnost při ČT. varianty.cz [online]. ©2002 [cit. 2014-08-14]. *Vietnamci v České republice - současnost*. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/08.pdf>

THE UNIVERZITY OF ACRON. uakron.edu [online]. ©2015 [cit. 2015-01-10]. *Vietnamese communities in France & Europe*. Dostupné z: <https://www.uakron.edu/dotAsset/1545229.pdf>

TUOI TRE NEWS. tuoitrenews.vn [online]. ©2013 [cit. 2014-08-18]. *Vietnamese people shortest in Southeast Asia*. Dostupné z: <http://tuoitrenews.vn/society/13777/vietnamese-people-shortest-in-southeast-asia>

TUŽILOVÁ, Michaela. nidm.cz [online]. [cit. 2014-08-17]. *Svátek vietnamských dětí Tet trung thu*. Dostupné z: <http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/multikulturalni-vychova/realizace/svatek-vietnamskych-deti-tet-trung-thu>

Seznam příloh

Příloha A: Oltář předků ve vietnamské restauraci v Sapě

Příloha B: Oltář předků ve vietnamské domácnosti bez obětí

Příloha C: Oltář v buddhistickém chrámu v Sapě

Příloha D: Finále Miss Vietnam ČR 2014 – dívky v národních krojích Ao Dai

Příloha A: Oltář předků ve vietnamské restauraci v Sapě

Příloha B: Oltář předků ve vietnamské domácnosti bez obětín

Příloha C: Oltář v buddhistickém chrámu v Sapě

Příloha D: Finále Miss Vietnam ČR 2014 – dívky v národních krojích Ao Dai

Summary

The aim of this bachelor thesis was to thoroughly examine the life of the Vietnamese minority in our country, to find out more about them and to understand them better.

The Vietnamese community in the Czech Republic is gradually increasing and the Vietnamese are even bringing their culture here. This results in the clashing of two distinct cultures, Czech and Vietnamese. Vietnamese culture is very different from our own, whether it comes to upbringing, mentality, or all sorts of traditions.

The theoretical part of the thesis focused on general information about the Vietnamese living in the Czech Republic. As is apparent from the results of the research, the Vietnamese came to our country primarily for work opportunities.

Their longing to get rich brought them all the way past the borders of the Asian continent, where they originally come from. One of the main topics of this thesis was to deal with the cultural life of the Vietnamese and their traditions. In the thesis we found out which customs and traditions the Vietnamese minority follows on our territory. The Vietnamese follow their own traditions here, however they do not oppose to Czech traditions.

Another large topic were Vietnamese families. Upbringing in Asia is very different from ours, as it's largely influenced by Confucianism. Therefore, it is a lot stricter and children are kept raised to be very disciplined. Another impact of Confucianism is considerable respect towards elders and paying respects to the dead by placing offerings given on an altar, which should not be missing in any Vietnamese household, as was confirmed by my research. Although Czech-Vietnamese citizens live far away from their homes, they send money to their families in Vietnam.

The last chapter of the thesis was dedicated to education of Vietnamese children in Czech schools, who nowadays fit in with Czech students without any problem. When it comes to integration to the majority, the younger generation is already almost a part of it.

It is almost taken for granted that young Vietnamese citizens are able to speak Czech and are involved in social events. Most of them do not want to return to Vietnam. Their parents, however, are not so good at Czech, and spend most of their time in their restaurants and shops and have little time left for activities which would help them get included in our society.

Because this ethnic group has sparked an interest in me, it was very fascinating and enlightening to work on this topic. I found out and experienced many new things about Vietnamese culture, Vietnamese people living in the Czech Republic and about the Vietnamese in general.

I hope this thesis will help anyone interested in this issue to find out more about this particular growing minority.